48Դ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 923 Կ. ՊՕԼԻՍ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՅՈՒՆԻՍ 28/11 ՅՈՒԼԻՍ 1904 26 ՊԷՊԻԼ ՍԽԷՐ 1322 – 28 ՀԱՅՐԱՆ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ՍԻՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐԻՆ ԿՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
39, Գալաթիա Ալի Մատեաէ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տարուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԶԱՒՈՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه بری وسیاسی غزتهدر
صاحبی امتیازی : ژیانیان افندی
باب عالی جادهسنده مقام اداره : ۳۸ نومرو

ԳՆԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆՔ
	Տարեկան	Վեցամսեայ
Գաղութ. համար	80 ֆր.	50 ֆր.
Գաւառներու համար	100 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ։

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ ԸՆԵԼՈ՞Ի Է ԹԷ ՈՉ

Վերջին կիրակիներէն մին, խոստում մը կատարելու համար, գացած էի վաղնջի բարեկամի մը, որ սիրուն ամարանոց մը ունի այն նկարչագեղ կղզիին մէջ զոր Իշխանաց կղզի կամ Բրինքիբօ կ'անուանեն իրաւամբ։ Մինչ ամենքս հաւաքուած էինք ամարանոցին հիանալի պարտէզին մէջ, քանի մը անձեր, անշուշտ հետաքրքրութեան համար, հարցուցին ինծի թէ իրօք պէտք կա՞յ արձակուրդ ընելու, ինչպէս կ'ընեն դպրոցականները, տարւոյն 9 կամ 10 ամիսը իրենց դպրոցներուն մէջ փակուելէ ետքը։

— Բայց ինչպէս, սիրելի պարոն, արձակուրդները ո՛չ թէ դպրոցականներուն միայն օգտակար են, այլ աւելի անհրաժեշտ են տարիքոտ անձերու, որոնք դպրոցականներէ աւելի, իրենց ժամանակին երեք քառորդը կ'անցընեն իրենց գրասենեակներուն կամ պաշտօնատեղիներուն մէջ։ Եւ յետոյ, արձակուրդներն արդէն ծանօթ էին հիներուն, քանի որ հանգստի այս եղանակը չատ հին ատենները գոյութիւն ունէր, թէեւ չեմ կրնար ճշդել թէ այս գեղեցիկ գիւտին պտուիը որո՞ւ կը պատկանի, առողջաբանութեան ուսուցչի՞ մը, պարզ դպրոցականի մը թէ օրագրողի մը, վասն զի այս վերջինները, սիրելի պարոն, հակառակ իրենց երբեմն քմահաճ ընթացքին, յաճախ առողջապահիկ կանոններու տարածիչն են արդի ընկերութեան մէջ։

Սակայն մեր պատասխանը, որ մանրամասնութիւններէ զուրկ էր, կամ մանաւանդ մեր կարճ բացատրութիւնը չէր կրնար գոհացնել հոն գտնուող բոլոր անձերը, քանի որ մեր վաղեմի բարեկամին բազմաթիւ հրաւիրեալներուն մէջ քանի մը գեղեցիկ տիկիններ կային, որոնք սովորաբար այրերէն աւելի հետաքրքիր են առողջապահութեան վերաբերեալ խնդիրներն ուսումնասիրելու կամ մանաւանդ քննադատելու մէջ։ Ուստի, այս չնորհալի տիկիններէն մին, հի՛նդ անիկա որ այս սիւնակներուն մէջ յօդուած մը գրել տուած էր ինծի տղաքերքի և ննուցցմի վրայ, սիրուն ժպիտով մը հարցուց ինծի թէ արձակուրդներն և փոքրիկ ճամբորդութիւնները, զոր սովոր են կատարել ամառը, ստուգիւ օգտակա՞ր են բժշկական տեսակէտով թէ պարզապէս հաճոյական յղացումներ են զորս հարուստ մարդիկ կ'ունենան ամառը տեղէ տեղ երթալու համար։

— Դիտէ՛ք, սիրեցեալ տիկին, թէ բժիշկ մը, որ գեղեցիկ էջեր գրած է առողջապահութեան վրայ, ըսած է որ մաքուր օդ շնչելը մեր կեանքին համար նո՛յնքան կարեւոր է որքան ուտելը և խմելը։ Եւ յետոյ, նոյնչափ ստոյգ է որ առողջ ու մաքուր օդ մը լաւագոյն միջոցն է մեր կեանքը պահպանելու և զօրացնելու, որչափ յայտնի է որ ապականեալ օդ մը մահացու է մեզ համար։

Ինչպէս կը տեսնենք, անխառն օդ մը շնչելը, այսինքն այն մաքուր օդը զոր բարին Աստուած ամէնուն տուած է, առանց վիճակի խտրութեան, բացարձակապէս օգտակար է մեզ համար, վասն զի մեր ընական տուներուն կամ յարկաբաժիններուն ակերը, այս չէնքերը կառուցանելով, իրենց եկամուտին կամ վարձքերուն ապահովութեան կը նային աւելի քան թէ իրենց վարձակալներուն բարեկեցութեան և այս կերպով, անթիւ վանդակներու, ճրմարտապէս աղետալի վայրերու կը վերածեն այս յարկաբաժիններն։

Արդարեւ, մեծ քաղաքներու բնակարանները և մանաւորապէս արդի նեղ ու խճողուած յարկաբաժինները, ուր մեր կեանքին երեք քառորդ մասը կ'անցընենք, այս արհեստական միջավայրերուն կուտան այնպիսի վատառողջ վիճակ մը որուն վրայ կարելի չէ գաղափար կազմել բայց եթէ իրենց առաջ բերած ցաւալի արդիւնքներէն ետքը։ Բրօֆ. Ֆոնկրիվ աղուոր խօսք մը ըսած է այս նիւթին վրայ. «Երկու տեսակ չնչահեղձութիւն կայ, ոմանք մահացու՝ որոնք յանկարծ կը դադրեցնեն կեանքը, և ոմանք յամր՝ որմէ չենք զգուշանար, և որ կ'սպանեն վատահարար։ Այս վերջինները միակ պատճառ մը ունին, — բնակարաններու անյարմարութիւնը։ Վկայ՝ տրժգունութիւնն եւ հիւանդագին վիճակը անոնց՝ որոնք այս վատառողջ տեղերը կը բնակին»։

Օրինակ մը տալու համար ձեզ, պիտի ըսեմ, սիրելի Տիկին, թէ դուք ալ ամէն օր աւելի քան 300 լիտր ածխային թթու կը չինէք որ առանց թոյն ըլլալու, անոր ազդեցութիւնն ունի, քանի որ անյարմար է մարդկային կեանքը պահպանելու։ Ակից զատ, ամէնէն իտէալ կոյսին ամէնէն թարմ ու մաքուր չունչէն ամէն օր կ'արտաշնչուին ժահաբոյրներ և գործարանաւոր մանիկներ։ Այո՛, սիրեցեալ Տիկին, գիտեմ որ այս խօսքը չի վայլեր կնամեծար բժիշկի մը բերնին մէջ, բայց ա՛յս է ճշմարտութիւնը և բացարձակապէս պէտք է որ գիտնաք զայն։

Սենեակի մը կամ Բերայի ամէնէն պերճ սալօններէն մէկուն մէջ, որուն դուռները և պատուհանները կանխաւ գոցուած ըլլան, փակեցէք երեսունի չափ յոյժ գեղեցիկ և հիանալի օրիորդներ և թողէք որ իրարու հետ խօսին, ի մի բան՝ թողէք որ իրենց ամէնէն մաքրիմ բարեկամուհիները բամբասեն, և հետեւեալ օրը մտէք այս փոքրիկ եղեմը։ Այն պաշտելի հոտին տեղ, որ այս գեղանի օրիորդներէն կ'արտահոսէր, իրենց ներս մտած ատեն, այժմ պիտի գտնէք սոսկալի հոտ մը (օրքան քաղաքավար եմ), որ դուրս կ'ելլէ այս երեսուն սիրունիկ բերաններէն և ոչ նուազ սիրունիկ կուրծքերէն։

Այս պերճ սալօնին օդը այլ եւս անշնչելի է, և մեր փոքրիկ սիրուն կալանաւորուհիները իրենք ալ կ'ցաւն գլխի պտոյտներ, ծանրութիւններ, նուազումի հակումներ, եւն. եւն. — առաջին արդիւնք իրենց շնչառութեան։

Արդարեւ ա՛ւ է որ բժշկութեան մէջ կը կոչուի ապականեալ օդ, և եթէ սովորական կեանքի մէջ այս սոսկալի վիճակին չենք հանիր բարեխտաբար, ոչ նուազ ճիգ է որ մեծ քաղաքներու բնակիչները յաճախ կը կրեն այս աղետալի հետեւանքները, աւելի կամ նուազ տարբեր ասպիճանով։

Բարեբախտաբար մենք ալ տակաւ կը ստանանք այս կազմաւորութեանց դիմադրելու ոյժ մը, բայց ո՞րքան մարդիկ ոյժ չունին մեծ քաղաքներու դործօն կեանքին անպատեհութեանց դիմադրելու համար։ Գալով ձեզի, սիրելի պարոններ, որ համբերութեամբ և հետաքրքրութեամբ մտիկ ըրիք, աւելի կարճ օրինակ մը պիտի տամ, որ սակայն նմոյշ մըն է գրեթէ ամէն օր մեր ըրած խօսակցութեան այն մարդոց հետ որ պատիւ կ'ընեն մեզ, գալ մեզի խորհուրդ հարցընելու իրենց առողջութեան նկատմամբ։

—Բարեւ, Տոքդոր։

—Հրամմեցէ՛ք։

—Ա՛հ, չատ հիւանդ եմ։

—Սակայն առողջ երեւոյթ մը ունիք։

—Այո՛, բայց ստամոքս աղէկ չէ։

—Զէ՞ք մարսեր։

—Ինչպէս գուշակեցիք, տոքդոր։

—Սա թիկնաթոռին վրայ նստեցէք, և ձեր բաճկոնակին կոճակները քակեցէք, որպէս զի զնեմ։ Լա՛ւ, չունչ առէք, հազացէք։ չունչ մի՛ առնէք։ Շատ կը ծխէ՞ք։

—Օ՛հ, այո՛, Տոքդոր, չա՛տ։

—Աղէկ, սրտերնիդ բան մը չունի։ Ձեր թոքերն առողջ են։ Պարզապէս յոգնած էք։ Ծխելը քիչցուցէք։

—Շնորհակալ եմ, Տոքդոր, ապահովեցիք զիս։ Աղէ՛կ։ Բայց ստամո՞քս։

—Ձեր ստամոքսն ալ կարգի պիտի մտնէ, բայց պէտք է որ հետեւիք խորհուրդիս և ձեր պայուսակները կապեցէք։

—Մինակ սա առեղծուածին չկրցի խելք հասցնել, բաւ, ծերուկը վերջին պահուն Ադամեաններու դերձակատունը այցելեց ու բաւական ժամանակ մնալէ ետք յուզուած վիճակի մը մէջ մեկնեցաւ։

—Ամէլիի մատակարարն էր դերձակատուն այցելողը, հարցուց հասառուն ոչ նուազ հետաքրքրութեամբ. զարմանալի բան, անոնք ալ չուարած մնացած են թէ ո՞վ էր այն անակնկալ այցելուն։

—Բայց ինչ պատճառ կրնայ ունենալ ան մարդը, անանկ մէկ վճռական ժամուն, անծանօթ դերձակատուն մը այցելելու, ուրկէ ալ աւելի յուզուած մեկնիլը և արցունքները սրբելը ես աչքովս տեսայ։ Ասիկայ խորհրդաւոր հանգամանք մը կը ստանայ երբ մանաւանդ նկատողութեան առնուի թէ սպառնալիքի մը տակ և ակամայ կը մեկնէր ասկէ։

—Իզմիրցի եմ և Վարդանոյշի կատարեալ նմանութեամբ աղջիկ մը ունիմ, ըսեր է և անխնայ արտասուելով քսան ոսկի տուեր է որ աղջկանը համար չրջազգեստ մը կարէ Վարդանոյշ։ Ետքը քսան ոսկի ալ այս վերջինին տուեր է որ իրեն համար ալ չրջազգեստ մը կարէ։

—Ինչ կ'ըսէք, գուշեց Հրաչեայ այս մանրամասնութիւնները լսելով, աս ինչ դարձուածքներ, որչափ որ գիտեմ, մինակ սա առեղծուածին չկրցի խելք հասցնել, բաւ, ծերուկը վերջին պահուն Ադամեաններու դերձակատունը այցելեց ու բաւական ժամանակ մնալէ ետք յուզուած վիճակի մը մէջ մեկնեցաւ։

—Ամէլիի մատակարարն էր դերձակատուն այցելողը, հարցուց հասառուն ոչ նուազ հետաքրքրութեամբ. զարմանալի բան, անոնք ալ չուարած մնացած են թէ ո՞վ էր այն անակնկալ այցելուն։

—Բայց ինչ պատճառ կրնայ ունենալ աս մարդը, անանկ մէկ վճռական ժամուն, անծանօթ դերձակատուն մը այցելելու, ուրկէ ալ աւելի յուզուած մեկնիլը և արցունքները սրբելը ես աչքովս տեսայ։ Ասիկայ խորհրդաւոր հանգամանք մը կը ստանայ երբ մանաւանդ նկատողութեան առնուի թէ սպառնալիքի մը տակ և ակամայ կը մեկնէր ասկէ։

—Իզմիրցի եմ և Վարդանոյշի կատարեալ նմանութեամբ աղջիկ մը ունիմ, ըսեր է և անխնայ արտասուելով քսան ոսկի տուեր է որ աղջկանը համար չրջազգեստ մը կարէ Վարդանոյշ։ Ետքը քսան ոսկի ալ այս վերջինին տուեր է որ իրեն համար ալ չրջազգեստ մը կարէ։

—Ինչ կ'ըսէք, գուշեց Հրաչեայ այս մանրամասնութիւնները լսելով, աս ինչ դարձուածքներ, որչափ որ գիտեմ, ան մարդը ամուրի է և բնաւ աղջիկ չունի Իզմիրի մէջ։ Մնաց որ, ուղղակի Նիւ Եորք երթալու համար է նաւատոմսը և անգամ մըն ալ չկրնար վերադառնալ բնականաբար. արդ, որո՞ւ պիտի յանձնուի կարուելիք չրջազգեստը. հասցէ մը ցոյց տուած է այդ առթիւ։

—Ո՛չ, պատասխանեց Պարգեւեան, Ադամեանները չրջազգեստին փոխարէնը լիուլի ստանալէ ետք մոռցած են այդ պարագան հարցնելու, և հիմա կը սպասեն որ ծերուկը անձամբ գայ ու առնէ զայն։ Մնաց որ անոնք ալ գաղտնիք մը կը նշմարեն այս գործին տակ և իրաւունք ալ ունին. Վարդանոյշի հայրը բաւական յաջող սեղանաւոր մըն էր, որ սնանկութեան մը հետեւանօք ակէ երկար տարիներ առաջ առտու մը անյայտացաւ և անկէ ի վեր ոչ ոք կրցաւ տեղեկութիւն ստանալ անոր նկատմամբ։

Հրաչեայ անակնկալին մեծութեան առջեւ չկրցաւ ինքզինք զսպել ու անդիտակցաբար ոտքի ելելով,

—Ինչ կըսէք, Պարգեւեան էֆէնտի, գոչեց, միթէ առնչութիւն մը կը նշմարեն Վարդանոյշի կորսուած հօր ու Ամէլիի մատակարարին միջեւ. իրաւ որ խելքէ մաքէ դուրս բան է առանկ ենթադրութիւն մը։

—Ինչո՞ւ անհաւանական կը նկատէք. պարագաները քիչ մը իրաւունք չեն տար կասկածելու, դժբախտութիւնը հոս է որ տիկին Ադամեան բացակայ է եղեր տունէն, եթէ ոչ՝ որչափ ալ երկար տարիներ անցած ըլլար, պիտի կրնար վճռել մատակարարին իր ամուսինը ըլլալը կամ ոչ. նոյն իսկ ես ալ կրնայի դատաստանս ընել, եթէ գոնէ անգամ մը տեսած ըլլայի։ Կրնաք նկարագրութիւնն ընել, ինչ տեսակ մարդ էր։

Երիտասարդը մանրամասնօրէն նկարագրեց հասակը, դիմագիծն ու ֆիզիքական կազմուածքը մատակարարին։

—Թէեւ ինչ ինչ կէտերու մէջ նմանութիւններ կան, պատասխանեց հասառուն, բայց մինչեւ որ անձամբ չը տեսնեմ չեմ կրնար բան մը ըսել։

—Բարեբախտաբար ես հասցէ մը տուած եմ իրեն Բօսք ռէսքանք, որուն ուղղեալ նամակ մը պիտի գրէ անշուշտ երկու ամիս ետք որպէսզի դրամ ղրկեմ, այն նամակին մէջ անշուշտ իր հասցէն ալ պիտի նշանակէ և դիւրին պիտի ըլլայ զինք հոս հրաւիրել, եթէ իրօք Վարդանոյշի հայրն ըլլայ։

—Սպասելէ ուրիշ ճար չկայ, յարեց Պարգեւեան, ճակատագիրը չփոխուիր, խեղճ տիկին Ադամեանին ճակատագիրը միշտ տառապիլ եղած է աս մարդուն երեսէն, ժամանակ մը փախաւ գնաց անյայտացաւ, չը յիշելով ո՛չ կինը, ո՛չ զաւակը որոնք Աստուած միայն գիտէ թէ ի՛նչ մշաչարչար ղոհողութեամբ նը ձգելու եւ միւս վարժարանը երթալու։ Հոգաբարձութիւն մը պարտաւոր է իր վարժարանը եկող աշակերտի մը ծնողքէն վկայագիր ուզելու որպէսզի գիտնայ թէ միւս վարժարանը թոշակի հաշուէն պահանջք մը չունի։ Սկիւտարի երեք թաղերու վարժարանները այսպիսի համաձայնութիւն մը գոյացուցած են և դժգոհ մնալու պատճառ մը չունին։ Իճատիէի Ներսէսեան վարժարանէն Ս. Խաչի վարժարանը կամ այս վերջինէն ճեմարան գացող աշակերտ մը պարտաւոր է թոշակի մը ներկայացնել, թոշակի հաշուէն պարտք չունենալը հաստատող։ Ձենք գիտեր թէ այս դրութիւնը կը գործադրուի՞ արդէն դրացի վարժարաններու մէջ, բայց ապահովապէս Նարլը Գարուի և Սամաթիոյ վարժարանները տակաւին հաստատած չեն այսպիսի համաձայնութիւն մը որ երկու կողմին ալ չահաւոր պիտի ըլլայ հաւասարապէս։ Անցեալները Նարլը Գարուի վարժարանէն աշակերտ մը Սամաթիոյ վարժարանը կը փոխադրուի և կ'ընդունուի առանց դժուարութեան։ Արդ, այս տղուն ծնողքը ո՛չ թէ Նարլը Գարուի վարժարանին յետադէմ վիճակ մը ունենալուն համար էր որ իր տղան Սամաթիոյ վարժարանը ղրկած էր, այլ որովհետեւ 70 ղրշ. կը պարտէր իբրեւ թոշակ և այդ գումարը չտալու համար էր որ այս տեղափոխութիւնն ըրած էր։ Կրնայ ըլլալ որ Սամաթիոյ վարժարանին պարտք ունեցող ուրիշ մէկն ալ վաղը իր զաւակն առնէ և Նարլը Գարուի վարժարանը ղրկէ, որով դրամական կորուստը երկուստեք կ'ըլլայ։ Այս պատճառաւ փափաքելի է որ երկու վարժարաններու տեսուչները համաձայնին և իրենց վարժարանը չընդունին այն աշակերտը որ վկայագիր ի ձեռին չի հաստատեր թէ իր պարտքը վճարած է միւս վարժարանին։

Պարտապանց ծնողները ամենեւին քաջալերելու չէ։

ՍԻՄԷՈՆ ԹԵՐՈՒՆԻ

ՊԱՐԶ ԽՕՍՔԵՐ

ԱՆՈՒՂԻՂ ՄՐՑՈՒՄ

Իրարու մօտիկ թաղերու վարժարանները չատ անգամ անուղիղ կերպով կը մրցին իրարու հետ, ճիշտ այն չափով խանութպաններուն պէս որոնք ձեռքէ ձեռք կը քաշքշեն յաճախորդը։ Ծնող մը, իր թաղին վարժարանին սաչափ զրշ. պարտք ընելէ ետքը, զաւակը կ'առնէ և դրացի թաղին վարժարանը կը ղրկէ։ Այն տեղի տեսուչը կամ աւագ ուսուցիչը առանց ո՛և է ձեւակերպութեան կ'ընդունի ինքնեկ աշակերտը, մասնաւոր գոհունակութիւն զգալով դրացի վարժարանէն աշակերտ մը ձեռք անցուցած ըլլալուն համար։ Ասիկա ուղիղ վարմունք չէ։ Իրարու մօտիկ վարժարաններուն իսկական չահը կը պահանջէ որ քննութիւն մը կատարուի, հասկնալու համար որ աշակերտ մը ինչ պատճառ ունի սա վարժարանը ձգելու եւ միւս վարժարանը երթալու։ Հոգաբարձութիւն մը պարտաւոր է իր վարժարանը եկող աշակերտի մը ծնողքէն վկայագիր ուզելու որպէսզի գիտնայ թէ միւս վարժարանը թոշակի հաշուէն պահանջք մը չունի։ Սկիւտարի երեք թաղերու վարժարանները այսպիսի համաձայնութիւն մը գոյացուցած են և դժգոհ մնալու պատճառ մը չունին։ Իճատիէի Ներսէսեան վարժարանէն Ս. Խաչի վարժարանէն Ս. Խաչի վարժարանը կամ այս վերջինէն ճեմարան գացող աշակերտ մը ներկայացնել, թոշակի հաշուէն պարտք չունենալը հաստատող։ Ձենք գիտեր թէ այս դրութիւնը կը գործադրուի՞ արդէն դրացի վարժարաններու մէջ, բայց ապահովապէս Նարլը Գարուի և Սամաթիոյ վարժարանները տակաւին հաստատած չեն այսպիսի համաձայնութիւն մը որ երկու կողմին ալ չահաւոր պիտի ըլլայ հաւասարապէս։ Անցեալները Նարլը Գարուի վարժարանէն աշակերտ մը Սամաթիոյ վարժարանը կը փոխադրուի և կ'ընդունուի առանց դժուարութեան։ Արդ, այս տղուն ծնողքը ո՛չ թէ Նարլը Գարուի վարժարանին յետադէմ վիճակ մը ունենալուն համար էր որ իր տղան Սամաթիոյ վարժարանը ղրկած էր, այլ որովհետեւ 70 ղրշ. կը պարտէր իբրեւ թոշակ և այդ գումարը չտալու համար էր որ այս տեղափոխութիւնն ըրած էր։ Կրնայ ըլլալ որ Սամաթիոյ վարժարանին պարտք ունեցող ուրիշ մէկն ալ վաղը իր զաւակն առնէ և Նարլը Գարուի վարժարանը ղրկէ, որով դրամական կորուստը երկուստեք կ'ըլլայ։ Այս պատճառաւ փափաքելի է որ երկու վարժարաններու տեսուչները համաձայնին և իրենց վարժարանը չընդունին այն աշակերտը որ վկայագիր ի ձեռին չի հաստատեր թէ իր պարտքը վճարած է միւս վարժարանին։

Պարտապանց ծնողները ամենեւին քաջալերելու չէ։

ՍԻՄԷՈՆ ԹԵՐՈՒՆԻ

ՎԱՆԷՆ

Քան չիրայի Նոր Նուէր մը եւս եղաւ Վանայ Հայկազեան Կեդրոնական վարժարանին, որուն կահաւորմին վերաբերեալ տախտակամածի գործածութիւնը օրեցա՝ բերկրանօք կը տեսնենք որ բաւական յառաջ տարուած է։ Ներքին բաժինը կամ դասարաններէն վեցը կոկիկ ու խնամեալ կերպով մը տախտակամածուած են, կը մնան միայն դպրոցին ընդարձակ սրահին ու երկու մեծ դասարաններու տախտակամածները, որոնք նաեւ իրենց կարգին տախտակապատուին պիտի և լմնցուին ըստ պայմանեալ օրին Յուլիս 15ին, որ ատեն դպրոցին տախտակամածի գործողութիւնք ամբողջապէս աւարտած ըլլալով՝ սեւ ու ճերմակ ծեփերու գործողութեան պիտի ձեռնարկուի, զոր նաեւ փութով լմնցնելէ ետք՝ յառաջիկայ դպրոցական տարւոյն Ա. ամսուան՝ Օգոստոսին մէջ՝ Կեդրոնականի ուսանողք ընդ միտ պիտի թողուն այն վարձակալ յարկը ու պիտի դան հաստատուիլ իրենց համար կառուցուած փառաւոր ու գերազանցապէս առողջապահիկ, օդառատ և լուսաւոր կեդրոնականին մէջ, ուր առաջնորդութեամբ Վանայ կարողագոյն տարրը կազմող ուսուցչական մարմնի մը առաւել եռանդով ու մտղուանան կեանքով մը պիտի վերսկսին դաստիարակութեան։

Սոյն 20 լիրայի նոր նուէրը իսկապէս ժամանակին կը հասնի, զի դպրոցին անթերի ու վայելուչ կահաւորման գործը տակաւին կարեւոր ծախուց ու դումարի մը կը կարոտի, հետեւաբար երախտագիտական քաղցր պարտք մը կը համարինք չնորհակալութիւն յայտնել նոր իրատուներուն։ Ահա թէ ինչո՞ւ համար անձկանօք կը փափաքինք որ այս աւագ հաստատութեան ներքին և արտաքին ամէն պէտքերն ըստ արժանոյն ու անպակասօրէն լրացուցէին փութով։

Ամէն կերպով կ'արժէ և անհրաժեշտ է որ Կեդրոնականի չէնքին արտաքին վայելչութեան համապատասխան ըլլայ նաեւ ներքին կահաւորումը, որուն համար համակիրներուն կողմանէ հարկ եղած ջանքերն ու նուէրները պէտք է շարունակուին ընձեռնուիլ, մինչեւ կարելի ըլլայ կարգ մը դպրոցական անհրաժեշտ պէտքեր եւս ունենալ ու լրացնել, այն են գրասեղաններ, նստարաններ ու աշխարհագրական քարտէսներ, բնագիտական գործիներ ու պատկերներ, բնապատմական քարտէսպատկերներ, օգտակար զրեանք պարունակող գրադարան մը, դպրոցական պիտանի նիւթերու հաւաքածոներ, որոնցմէ և ոչ մին պակաս թողուլը Կեդրոնականի պէս հաստատութեան մը համար կրնայ վայելուչ ըլլալ, և զորս ամբողջապէս ունենալու և հոգալու համար Կեդրոնականի աղուռաջան խնամակալութիւնը՝ գլխաւորութեամբ իր որչափ անխոնջ կրթասէր, նոյնչափ և անյողդողդ ու անփառասէր առնապետ Գալուստ էֆ. Ճիտէչեանի՝ իր բոլոր կարելի ջանքերը պիտի չխնայէ ձեռնտուութեամբ Կեդրոնականի կարեւորութիւնը ճանչցող կրթասէրներուն, որոնց գործնական բարեացակամութեան չնորհիւ և հասուցած նպաստներովը Կեդրոնականը ներկայ յառաջադէմ վիճակին հասաւ և յաւարտ պիտի հասնի, քաջալայոյս ենք։

Հոս ցաւելէ աւելի արժանի արգահատանօք է որ կը լսենք քանի մը չարանախանձ անձկամիտներու վարմունքը որոնք իրենց նկարագրին ևեթ վայելող գրութիւններով, սէրն ու համակրանքը Կեդրոնականին հանդէպ պաղեցնելու ստոր փորձեր կը կատարեն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ 108

ՔԱՍԿԻ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՏՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՑ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԲ.

Հրաչեայ առիթի մը կը սպասէր Պարգեւեանը տեսնելով անոր միջոցաւ հակնալու թէ, Ամէլիի մատակարարը, Կ. Պոլիսէն մեկնելու պահուն ինչո՞ւ հանդիպեցաւ Ադամեաններու դերձակատունը։ Երիտասարդը վստահ էր որ պիտի կրնար գոհացում ստանալ հասառուէն, քանի որ անոր աղջիկը իբր պաշտպան բարեկամ Ադամեաններու, յաճախ կ'այցելէր դերձակատունը և մտերմական յարաբերութիւն ունէր մօր ու աղջկան հետ։ Ուստի ծերուկին չուզենալ նստելէն օր մը ետք, Մեծ Նոր Խանի վաճառատանը մէջ ներկայացաւ Պարգեւեանի ու մատակարարը ինչ միջոցով Ամէլիէն բաժնելը պատմելէ ետք,

—Մինակ սա առեղծուածին չկրցի խելք հասցնել, բաւ, ծերուկը վերջին պահուն Ադամեաններու դերձակատունը այցելեց ու բաւական ժամանակ մնալէ ետք յուզուած վիճակի մը մէջ մեկնեցաւ։

—Ամէլիի մատակարարն էր դերձակատուն այցելողը, հարցուց հասառուն ոչ նուազ հետաքրքրութեամբ. զարմանալի բան, անոնք ալ չուարած մնացած են թէ ո՞վ էր այն անակնկալ այցելուն։

—Բայց ինչ պատճառ կրնայ ունենալ աս մարդը, անանկ մէկ վճռական ժամուն, անծանօթ դերձակատուն մը այցելելու, ուրկէ ալ աւելի յուզուած մեկնիլը և արցունքները սրբելը ես աչքովս տեսայ։ Ասիկայ խորհրդաւոր հանգամանք մը կը ստանայ երբ մանաւանդ նկատողութեան առնուի թէ սպառնալիքի մը տակ և ակամայ կը մեկնէր ասկէ։

—Իզմիրցի եմ և Վարդանոյշի կատարեալ նմանութեամբ աղջիկ մը ունիմ, ըսեր է և անխնայ արտասուելով քսան ոսկի տուեր է որ աղջկանը համար չրջազգեստ մը կարէ Վարդանոյշ։ Ետքը քսան ոսկի ալ այս վերջինին տուեր է որ իրեն համար ալ չրջազգեստ մը կարէ։

—Ինչ կ'ըսէք, գուշեց Հրաչեայ այս մանրամասնութիւնները լսելով, աս ինչ դարձուածքներ, որչափ որ գիտեմ, ան մարդը ամուրի է և բնաւ աղջիկ չունի Իզմիրի մէջ։ Մնաց որ, ուղղակի Նիւ Եորք երթալու համար է նաւատոմսը և անգամ մըն ալ չկրնար վերադառնալ բնականաբար. արդ, որո՞ւ պիտի յանձնուի կարուելիք չրջազգեստը. հասցէ մը ցոյց տուած է այդ առթիւ։

—Ո՛չ, պատասխանեց Պարգեւեան, Ադամեանները չրջազգեստին փոխարէնը լիուլի ստանալէ ետք մոռցած են այդ պարագան հարցնելու, և հիմա կը սպասեն որ ծերուկը անձամբ գայ ու առնէ զայն։ Մնաց որ անոնք ալ գաղտնիք մը կը նշմարեն այս գործին տակ և իրաւունք ալ ունին. Վարդանոյշի հայրը բաւական յաջող սեղանաւոր մըն էր, որ սնանկութեան մը հետեւանօք ակէ երկար տարիներ առաջ առտու մը անյայտացաւ և անկէ ի վեր ոչ ոք կրցաւ տեղեկութիւն ստանալ անոր նկատմամբ։

Հրաչեայ անակնկալին մեծութեան առջեւ չկրցաւ ինքզինք զսպել ու անդիտակցաբար ոտքի ելելով,

—Ինչ կըսէք, Պարգեւեան էֆէնտի, գոչեց, միթէ առնչութիւն մը կը նշմարեն Վարդանոյշի կորսուած հօր ու Ամէլիի մատակարարին միջեւ. իրաւ որ խելքէ մաքէ դուրս բան է առանկ ենթադրութիւն մը։

—Ինչո՞ւ անհաւանական կը նկատէք. պարագաները քիչ մը իրաւունք չեն տար կասկածելու, դժբախտութիւնը հոս է որ տիկին Ադամեան բացակայ է եղեր տունէն, եթէ ոչ՝ որչափ ալ երկար տարիներ անցած ըլլար, պիտի կրնար վճռել մատակարարին իր ամուսինը ըլլալը կամ ոչ. նոյն իսկ ես ալ կրնայի դատաստանս ընել, եթէ գոնէ անգամ մը տեսած ըլլայի։ Կրնաք նկարագրութիւնն ընել, ինչ տեսակ մարդ էր։

Երիտասարդը մանրամասնօրէն նկարագրեց հասակը, դիմագիծն ու ֆիզիքական կազմուածքը մատակարարին։

—Թէեւ ինչ ինչ կէտերու մէջ նմանութիւններ կան, պատասխանեց հասառուն, բայց մինչեւ որ անձամբ չը տեսնեմ չեմ կրնար բան մը ըսել։

—Բարեբախտաբար ես հասցէ մը տուած եմ իրեն Բօսք ռէսքանք, որուն ուղղեալ նամակ մը պիտի գրէ անշուշտ երկու ամիս ետք որպէսզի դրամ ղրկեմ, այն նամակին մէջ անշուշտ իր հասցէն ալ պիտի նշանակէ և դիւրին պիտի ըլլայ զինք հոս հրաւիրել, եթէ իրօք Վարդանոյշի հայրն ըլլայ։

—Սպասելէ ուրիշ ճար չկայ, յարեց Պարգեւեան, ճակատագիրը չփոխուիր, խեղճ տիկին Ադամեանին ճակատագիրը միշտ տառապիլ եղած է աս մարդուն երեսէն, ժամանակ մը փախաւ գնաց անյայտացաւ, չը յիշելով ո՛չ կինը, ո՛չ զաւակը որոնք Աստուած միայն գիտէ թէ ի՛նչ մշաչարչար ղոհողութեամբ նը ձգելու եւ միւս վարժարանը երթալու։ Հոգաբարձութիւն մը պարտաւոր է իր վարժարանը եկող աշակերտի մը ծնողքէն վկայագիր ուզելու որպէսզի գիտնայ թէ միւս վարժարանը թոշակի հաշուէն պահանջք մը չունի։ Սկիւտարի երեք թաղերու վարժարանները այսպիսի համաձայնութիւն մը գոյացուցած են և դժգոհ մնալու պատճառ մը չունին։ Իճատիէի Ներսէսեան վարժարանէն Ս. Խաչի վարժարանէն Ս. Խաչի վարժարանը կամ այս վերջինէն ճեմարան գացող աշակերտ մը ներկայացնել, թոշակի հաշուէն պարտք չունենալը հաստատող։ Ձենք գիտեր թէ այս դրութիւնը կը գործադրուի՞ արդէն դրացի վարժարաններու մէջ, բայց ապահովապէս Նարլը Գարուի և Սամաթիոյ վարժարանները տակաւին հաստատած չեն այսպիսի համաձայնութիւն մը որ երկու կողմին ալ չահաւոր պիտի ըլլայ հաւասարապէս։ Անցեալները Նարլը Գարուի վարժարանէն աշակերտ մը Սամաթիոյ վարժարանը կը փոխադրուի և կ'ընդունուի առանց դժուարութեան։ Արդ, այս տղուն ծնողքը ո՛չ թէ Նարլը Գարուի վարժարանին յետադէմ վիճակ մը ունենալուն համար էր որ իր տղան Սամաթիոյ վարժարանը ղրկած էր, այլ որովհետեւ 70 ղրշ. կը պարտէր իբրեւ թոշակ և այդ գումարը չտալու համար էր որ այս տեղափոխութիւնն ըրած էր։ Կրնայ ըլլալ որ Սամաթիոյ վարժարանին պարտք ունեցող ուրիշ մէկն ալ վաղը իր զաւակն առնէ և Նարլը Գարուի վարժարանը ղրկէ, որով դրամական կորուստը երկուստեք կ'ըլլայ։ Այս պատճառաւ փ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Եւրոպական թերթերեն

Վերջին քանեւչորս ժամուան մէջ երկուստեք ընդունուած լուրերը սովորականէն աւելի դժուար է համաձայնեցնել։ Թոքիոյի հեռագիրներուն նայելով, Ճաբոնցիք՝ Ցուլիս 30ին առանց ընդդիմութեան Մօթիէնլինկը գրաւելէ վերջ՝ յանկարծ յարձակում կրեցին երկու ռուսական վաշտերու կողմէ, որոնք Ցուլիս 4ին առաւօտուն մշուշէ մը օգտուելով մօտեցան և երեք յաջորդական փորձեր ըրին դիրքը գրաւելու։ Բայց առանց մեծ դժուարութեան Ճաբոնցիք ետ մղեցին զանոնք և հալածեցին մինչեւ Ցէնչիուլինկ. (հիւսիս), Մօթիէնլինկէն Լիաօեանկ տանող կայսերական պողոտային վրայ տեղ մը, տասը մղոն հեռի։ Այս Ցէնչիուլինկը պէտք չէ շփոթել ուրիշ համանուն կիրճի մը հետ, որ կը գտնուի հարաւային կողմը Լիաօեանկ-Թաչիչաօ ճամբուն վրայ, որ արդէն Ճաբոնցիներուն ձեռքը ինկաւ ճիշդ մէկ շաբաթ առաջ։ Հիւսիսային Ցէնչիուլինկն ալ գրաւելով, Ճաբոնցիք հիմա քան մղոնի միայն իջեցուցած են Լիաօեանկէ զիրենք բաժնող հեռաւորութիւնը։

Գալով ռուսական պատմութեան, զօրավար Սախարով կը տեղեկագրէ թէ Ցուլիս 3ի իրիկունը Ճաբոնցիք արդէն կը գտնուէին թէ՛ Ցէնչիուլինկ և թէ Մօթիէնլինկ։ Ռուսք հետազօտիչ գունդ մը զրկեցին կացութիւնը իմանալու համար, և այս գունդը Ցէնչիուլինկի Ճաբոնցի յառաջապահներուն կողմն շուրջ դառնալով գիշերային կարեւոր յարձակում մը գործեր է, գործելով միանգամայն Միթիէնլինկի Ճաբոնցիներուն վրայ, բայց տեսնելով որ Ճաբոնցիք ստուար ուժերով բռներ են զայն, Ռուսք հարկ տեսեր են քաշուիլ առանց խիստ նեղուելու, — վերջապէս յառաջապահական փայլուն գործ մը, որ պաուիւ կը բերէ ռուս բանակին թէ՛ սպաներուն և թէ պարզ զինուորներուն, որովհետեւ այնպիսի լեռներու մէջ գիշերային յարձակում մը խիստ դժուար բան է։ Զօրավար Ռուրօքիի կեդրոնական Թեւին գլխաւոր ուժերը հիմա կը գրաւեն գիծ մը՝ Մօթիէնլինկէն սկսեալ մինչեւ Սիուքայ կիրճը, 30 մղոն դէպ ի հարաւ, Ցէնկ-Հուանկ-Ձէնկէն Հայչէնկ տանող ճամբուն վրայ, և որովհետեւ Ճաբոնցիք գրաւած են արդէն Լիէնչանքուանի ռուսական մթերքները՝ Մօթիէնլինկի ստորոտը, նոր յառաջխաղացում մը կը սպասուի։ Բայց Ռուսք չեն քնանար, և բաւական կարեւոր յառաջապահական կռիւ մը հաւանական է յառաջիկայ քանի մը օրերուն։

Երկու Թշնամի բանակներուն ճակատին երկայնքը ուրիշ տեղեր մանր մունր թեթեւ կռիւներ միայն մղուած են։ Սակայն Բորթ Արթուրէն եկած լուր մը ցոյց կուտայ թէ Ճաբոնցիք կարեւոր յառաջխաղացում մը բրած են։ Այլ եւս արտօնուած չէ չինացի գաղթականներուն մեկնիլ Բիժօն ծովածոցէն, այլ պէտք է ուղղակի Բորթ Արթուրէն մեկնին։ Ասկէց սա՛ հետեւութիւնը կ'ելնէ որ Ճաբոնցիք լաւ գործեր են Բորթ Արթուրի արեւմտեան կողմը դէպ ի Ճերմակ Արջ Բլուրը։ Եթէ այս կարեւոր կէտը անոնց ձեռքը իյնայ, բերդաքաղաքին ճակատագիրը շատ շուտ պիտի վճռուի, որովհետեւ Ճերմակ Արջ բլուրին վրայ հաստատուած մարտկոցները ամբողջ ծովեզերեայ բերդերուն դէմ կրակ կրնան տեղալ դէպ ի հարաւ, և կրնան գրաւել ետեւի կողմէն քաղաքին հիւսիսային արեւելքը և հիւսիսը շրջապատող ամրութիւնները։ Ճաբոնցիներուն համար միակ դժուարութիւնը պիտի ըլլայ ճամբաներ չունիլ, Տալնիէն այս դիրքին վրայ բերելու համար թնդանօթներ և հաղմամթերք։ Բայց Բիժօն ծովածոցն ալ արամադրելի է իրենց համար։

Ռուս թերթերը մեծ գոհունակութիւն կը յայտնեն անգլիական կառավարութեան քաղաքավար ընթացքին վրայ, որով առաջարկեց ստանձնել Պէհրինկայի ծովուն ռուս փոխադրանաւերուն պաշտպանութիւնը։ Նովոյէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ այս թանկագին նախընթաց գործը ապացոյց մըն է թէ Ճաբոն պիտի չկրնայ երբեք Մեծին Բրիտանիոյ աջակցութեան դիմում ընել, և ոչ իսկ անոր դիւանագիտութենէն շահ մը ակնկալել, երբ զինուորական պարագաները Ռուսիոյ նպաստաւոր դառնան։

Բեթերսպուրկէ հետեւեալ ծանրակշիռ լուրն ալ կը հաղորդուի Բարիզի Թերթերուն.—«Բեթերսպուրկի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ զրոյց կայ թէ Միքատոյին կառավարութիւնը կարեւոր զեկուցում մը պիտի ընէ Անգլիոյ, բողոքելով Գերմանիոյ և Ֆրանսայի դէմ, որոնք իրենց չեզոքութեան հակառակ գործելու ընթացքին մէջ կը գտնուին եղեր։ Թոքիոյի կէս պաշտօնական թերթի մը գրածին նայելով, Գերմանիա իմաց տուեր է Բեթերսպուրկի կառավարութեան թէ Բիաօչէուի գերմանական նաւահանգիստը կրնայ բաց ապաստարան մը նկատուիլ ռուսական նաւատորմին համար, եթէ յաջողի խլել Թոկիօ ծովակալին պաշարման գօտին։ Գալով Ֆրանսայի, Ճաբոն ստոյգ ապացոյց ձեռք բերեր է թէ Բարիզի կառավարութիւնը բացորոշ հրամաններ տուեր է իր գաղթականներուն՝ ի հարկին հիւրընկալել ռուսական մարտանաւերը։ Ճաբոն որոշեր է Զինաստանի կողմը դառնալ, համոզուած ըլլալով որ Անգլիա իրեն համար բան մը պիտի չուզէ ընել։ Նոյն իսկ կ'ըսուի թէ գաղտնի պայմանագրութիւն մը կնքուեր է Բեքինի և Թոքիոյի միջև։ Կասկածուած միջազգային դժուարութիւններուն սկզբնաւորութիւնը պիտի ըլլայ ասիկա։»

Իրաւ է որ այս զրոյցը դեռ հաստատութեան պէտք ունի, բայց Բեթերսպուրկի մէջ շատ կը խօսուի։

Բիւթէրի Գործակալութիւնը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ Հարաւային Մանչուրիոյ մէջ սկսուած անձրեւները սովորաբար չորս շաբաթ կը տեւեն։ Այս ժամանակամիջոցին մէջ հեղեղումն անձրեւներ կը տեղան, և թէեւ մերթ ընդ մերթ արեգական ճառագայթները կ'երեւին, սակայն զինուորական մեծ շարժումները գործնականապէս անկարելի կ'ըլլան։ Հետեւաբար, ձեռնհաս շրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ այս ամսուան մէջ երկու Թշնամի բանակներուն և ոչ մէկուն ներկայ դիրքը կրնայ կրել մեծ փոփոխութիւն մը։ Օգս.ի սկիզբէն մինչեւ Սեպտ. Ցուլիսի անձրեւներուն կը յաջորդէ խիստ տաքի շրջան մը, և այն ատեն գետինները ա՛նքան կը չորնան որ զինուորական շարժումները դարձեալ կարելի կը դառնան։ Ուստի, ներկայ թուականէն սկսեալ մինչեւ ուշը շաբաթ մեծամեծ ատիճաններու վրայ Թշնամի բանակներու գործողութեանց վերսկսումը կարելի է ակնկալել։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԿՈՒԻ ՄՕԹԻԷՆԼԻՆԿԻ ՄԷՋ

ՌՈՒՍՔ ԵՏ ՔՇՈՒԱԾ

ՁՕՐԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՎԻՃԱԿԸ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերեն։ Դեպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ շարունակաբար։)

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, Ցուլիս 6.—Զօրավար Սախարով երէկի թուով կը հեռագրէ.—

«Ցուլիս 3ին Լիաօեանկի արեւելակողմը գործող ռուսական զօրութեանց յառաջապահ գունդերը դիրք մը գրաւեցին Սանկցէ (Եանչէ) կիրճին մէջ։ Նոյն օրը իրիկուան դէմ մեր լրտեսները ստուգեցին թէ թշնամին մէկ ջոկատը, 1,500 հոգի, գրաւեց Էխավուան և Զաքումէնզա գիւղերը, մեր դէմը, իսկ անոր գլխաւոր ուժերը կը մնային Ցէնչուի և Մօթիէն կիրճերուն մէջ։ Այս պահուս դիտեցինք որ Ճաբոնցիք կ'աշխատին մեր ետեւը դառնալ Եանչէ կիրճին մէջ Լիանտիանսանի ուղղութեամբ։ Ի դերեւ հանելու համար այս շարժումը, հինգ գունդ հետեւակ, երկու ջոկատ հեծեալ որսորդ և կէս գումարտակ Խաշախ փութացուցինք սպառնացեալ կէտին կողմը։

«Եանչէ կիրճին մեր դիրքին դէմը գտնուած թշնամիին բուն ոյժը իմանալու նպատակաւ, ռուս զօրաց հրամատարը հետազօտիչ գունդ մը զրկեց Ցուլիս 3ի գիշերը Էխավուանի, Զինտիաբուցէի, Լիտիաբուցէի, և Սիաօքալ կիրճին մէջ գտնուած մեհեանին կողմը։ Տասը գումարտակներէ բաղկացեալ այս հետազօտիչ գունդին կը հրամայէր գնդապետ Էչէիցքի։ Այս գունդին վերադարձը երաշխաւորելու նպատակաւ, դեր գնդապետ Կարնիցքիի հրամատարութեան տակ երեք գունդեր ալ քալեցին Մաքումէնզա, Զավուանէ երկու քիլոմէթր հարաւ, Սինքայ և Լախի կիրճերը տանող ճամբաներուն վրայ։

«Ցուլիս 4ին այս երկու թեւերը յառաջացան ցոյց տրուած ուղղութեամբ։ Ժամը երեքուկէսին կռիւը սկսաւ։ Դեր գնդապետ Կարնիցքիի թեւը հասաւ այն կողմնակի ճամբան որ կը տանէր Սինքայ և Լախի կիրճերը, և երեւան հանեց Թշնամի յառաջապահ գումարտակ մը։ Մեր ետեւէն ժամանակ գնդապետ Էչէիցքիի թեւը Թշնամի գունդեր մէջտեղ հանեց առանց կռիւի, և մօտեցաւ սարոյրը բլուրի մը, որուն գագաթը կար մեհեան մը, Էխավուանէ վեց քիլոմէթր դէպի արեւելք։ Կէս օրէ վերջ ժամը 4.ին մեր մարդիկը Լիտիաբուցէի մէջէն անցնելով խուժեցին Թշնամի յառաջապահներու վրայ, որոնք գագաթէն կրակ կ'ընէին։ Մեր թեւը՝ ճակատէն և կռնակէն կրակի ենթարկուած՝ մինչեւ 150 քայլ մօտեցաւ կիրճին։ Առաջին գծին վրայ գտնուած ռուս զինուորները յարձակեցան յառաջ, և սուինաւոր կռիւ մը վերջ Ճաբոնցիները դուրս հանեցին իրենց խրամներէն և գրաւեցին կիրճը։

«Երբ Թշնամին կը պատրաստուէր ճակատային և կողմնակի յարձակում մը ընել ստուար ուժերով, մեր թեւին հրամատարը սկսաւ ետ քաշուիլ, ինչպէս արդէն այնպէս ընելու հրամանը ստացած էր։ Ալ թեւը՝ հրամատարութեամբ դեր գնդապետ Կարնիցքիի՝ առաւօտեան ժամը 2ին ճամբայ ելաւ Իխավուանէ շարժելով դէպի Մաքումէնզէ, և Լախի ու Սինքայ տանող կողմնակի ճամբան։ Դեր գնդապետ Կարնիցքի եւս պարտաւորուեցաւ սուինաւոր կռիւ մը մղել Թշնամի յառաջապահներու դէմ, որոնք մասամբ կտոր կտոր եղան և մասամբ ալ ետ քաշուեցան։ Կարնիցքիի երկու գումարտակները գրաւեցին իրենց ցոյց տրուած դիրքը։ Երբ գնդապետ Էչէիցքի սկսաւ ետ քաշուիլ, Ճաբոնցիք ծանր կրակ կը տեղային գագաթներէն և կիրճէն։ Բայց հակառակ ասոր Ռուսք կատարեալ կարգապահութեամբ ետ քաշուեցան։ Բալ գնդապետն Էչէիցքի միշտ կռիւի առաջին գծին վրայ մնաց, և իր թեւը վարեց զարմանալի ճարտարութեամբ և պաղարիւնութեամբ, և ինքն ամէնէն վերջը քաշուեցաւ իր սպայակոյտի պետին՝ հարիւրապետ Սէրէպրիանիքովի և օգնական Կրիկորէվի հետ։ Կարնիցքիի թեւին բոլոր զինուորներն ալ հաւասար փայլուն և հանդարտ եղանակաւ վարուեցան, իրենց ծանր գործը կատարելով առանց օ և է իրարանցումի նշանի։

«Մեր կորուստներն են.—Գնդապետ Էչէիցքի ճմլուած։ Գնդապետ Բօպէլով, դեր գնդապետ Թրախէմվսքի, հարիւրապետ Սալայէվ, ու Մարքով, Լաթքին, Պոպրէսլավսքի, Բօգէն տեղակալները, երկրորդ հարիւրապետ Բալի, և քանի մը ուրիշ սպաներ վիրաւորուած, որոնց ցանկը պիտի զրկեմ։ 200է աւելի զօրք սպաննուեցան կամ վիրաւորուեցան։ Եռ իմ Սպայակոյտս հետ կռիւը կը դիտէի Իխավուանի Աշտարակէն, և կրնամ անձամբ հաւաստել զօրքերուն արի ընթացքը։ Չեմ կրնար լուութեամբ անցնիլ վիրաւորյմներուն հնարալի անձնուիրութեան վրայ, չեմ կրնար նաեւ մասնաւորապէս չյիշատակել զինուորական քահանան՝ Բէմէզովը որ խիստ կրակին ներքեւ դարման կը տանէր վիրաւորներուն, և նոյն իսկ անձամբ ճակատամարտի դաշտէն վեր կ'առնէր զանոնք։ Բոլոր վիրաւորները փոխադրուեցան։ Հրամատարները կը պատմեն թէ շատ մը վիրաւորներ իրենց վէրքերը կապելէ վերջ կը մերժէին հիւանդանոցին մէջ մնալ, և կը դառնային կրակին վայրը։»

ԹՈՒՐԻՕ, Ցուլիս 6.— Թերթերը կը յայտարարեն թէ Պալթիկի Ռուսական Նաւատորմին Արեւելեան Ասիա զրկուիլը բնաւ գործական հետեւութիւն մը պիտի չունենայ, հիմակ որ Բորթ Արթուր Ճաբոնցիներուն ձեռքը իյնալու վրայ է։ Արդէն Ռուսիա պիտի չզրկէ, կ'ըսեն, բայց երեւոյթները փրկելու համար փորձ մը կ'ընէ։ Միայն թէ ցաւ կը յայտնեն որ Ֆրանսա իբր թէ հաւանութիւն է իր գաղթային նաւահանգիստներէն հանգամանքս հայթայթել Ռուսներուն, եթէ ճամբայ ելնեն։

Թօքիոյի մէջ ծանր յուսախաբութիւն պատճառեց ծովակալ Քամիմուրայի երկրորդ անյաջողութիւնը Վլատիվոսթոքի Նաւախումբը բռնելու համար։ Զօրավար Ռուրօքի կը հեռագրէ թէ Մօթիէնլինկի կիրճը նորէն գրաւելու համար յարձակող Ռուսք ետ մղուեցան ծանր կորուստներով։

Անձրեւներուն հետեւանքով Ճաբոնցիք տեղ տեղ աւելի արեւելեան ուղղութեամբ յառաջանալու դիտաւորութեամբ պարպեցին իրենց մէկ քանի դիրքերը։ Ռուսք ասկէց կը հետեւցնեն թէ Ճաբոնցիք քաշուելու միտք ունին։ ընդհակառակն ամէն ժամանակ աւելի եռանդով կը գործեն անոնք և պիտի գործեն։ Լուրի մը նայելով, Ճաբոնցիք գաղտագողի ճամբաներէ մինչեւ Մուքտէն մօտեցեր են, ուր գտնուած 20,000 Ռուսներուն վիճակը յուսահատական է։

ՁԻՖՈՒ, Ցուլիս 6.—Շաբաթ օր Բորթ Արթուրէ մեկնող Ձինացիք կ'ըսեն թէ խոշոր մարտանաւերէն ինը հատ միայն կային հոն, մինչդեռ Ցուլիս 23ին նաւատորմը կը բաղկանար 11 խոշոր մարտանաւերէ։ Կիրակի օր Բորթ Արթուրի ցամաքին վրայ երկու Թշնամի բանակներուն հեռաւորութիւնը մէկ մղոն էր միայն։ Ճաբոնցիք բլուրէ բլուր կը յառաջանային, որոնց ամէնուն վրայ խոշոր թնդանօթներ կը զետեղեն այս պատուս։ Կ'ըսուի թէ 150 խոշոր թնդանօթ ցամաք հաներ են Տալնի։ Բորթ Արթուրէ հոս եկող Ռուս մը, որ Ցուլիս 2ին ալ մեկնեցաւ, կը յայտարարէ թէ մինչեւ հիմա ճաքռնական ռումբներէն քաղաքին մէջ եղած վնասը երկու տուներու քանդումն է միայն։ Վերջին ռմբակոծութեանց ժամանակ կեանքի օ և է կորուստ չէ եղած։ Ճաքռնցիք արագ արագ Բիժօն ծովածոցին կը մօտենան։ Ամէն գործ դադրած է քաղաքին մէջ։

*** Բեթերսպուրկէ կը հեռագրուի թէ Կայսերական Ուքազ մը կը հրամայէ որ, բաց ի Բեթերսպուրկի զինուորական շրջանակին զօրահանութենէն, կարգ մը շրջանակներու պահեստներն ալ ի դէն կոչուին, այսինքն Բեթերսպուրկի, Էսթոնիոյ, Լիվոնիոյ, Բաքուի, և Նովկորսքի քան շրջանակներուն մէջ, որոնք Բեթերսպուրկի զինուորական իրաւասութեան կը պատկանին, Թվէրի, Մոսկուայի և Թուլայի շրջանակներուն մէջ, որոնք Մոսկուայի զինուորական իրաւասութեան կը պատկանին, Բազանի, Բէրմի, Վիաթքայի, և Սիմպիրսքի շրջանակներուն, որոնք Բազանի զինուորական իրաւասութեան կը վերաբերին, և Բիէվի ու Բօլթավայի շրջանակներուն մէջ, որոնք Բիէվի զինուորական իրաւասութեան կը վերաբերին։ Մի միայն Բեթերսպուրկի անգին զինուորական շրջանակին զօրահանութեան արդիւնքը պիտի ըլլայ 45,000 նոր մարդ զինել Ռուրօքաթքինի բանակը զօրացնելու համար։ Վերջապէս ամբողջ Ռուսիոյ մէջ նմանը չտեսնուած զինուորական շարժում մը կայ։ Սպայակոյտին և Բանակին հրամատարութեանց կողմէ բարձրաստիճան սպաներ գաւառները ղրկուած են շարժումներուն հսկելու։

*** Թորփիլանաւերու և թնդանօթանաւերու ռուսական տորմիկ մը երկայն շղթայ մը ձեւացուցած է Բորթ Արթուրի մուտքին առջեւ, գրեթէ 1,600 մէթր նաւահանգիստէն դուրս։

*** Թօքիոյի պատերազմական նախարարութեան կողմէ Պատերազմին լուրերուն վրայ թղթակիցներուն համար պատուիրուած գրաքննութիւնը ամէն ժամանակէ աւելի խիստ է։

*** Բօրէայի մայրաքաղաքէն Նիւ Եորք Հերալտի կը հեռագրուի թէ պաշտօնապէս հաստատուած իրողութիւն մըն է որ քօլէրայի համաճարակ մը կը տարածուի ամբողջ Մանչուրիոյ վրայ, և թէ արդէն համաճարակը Անթունկ հասած է։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ ԹԻՊԼԷԹԻ ՄԷՋ.—Թիպլէթցի պատուիրակները ա՛լ անգամ մըն ալ Անգլիացիներուն երեւցած չըլլալով, Արշաւախումբին հրամատար զօրավար Մաքտոնալտ բանակցութիւնները խզուած յայտարարեց, և սկսաւ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել բերդին տիրելու համար։ Կէս օրին Անգլիացիք թնդանօթի հարուած մը արձակեցին իրրեւ նշան թէ բանակցութիւնք խզուած են, և զինադադարը լմնցած է։ Մէկ ժամ վերջն ալ քանի մը ռումբ նետեցին բերդին կողմը։ Թիպէթցիք չպատասխանեցին։ Պատուիրակները չեն կրցեր որոշման մը գալ Անգլիացւոց սա՛ առաջարկութեան վրայ թէ պէտք է իսկոյն իրենց ձօնկը (բերդը) պարպեն։ Այս ձօնկին գրաւումէն վերջ, անգլեհնդիկ արշաւախումբը պիտի պատրաստուի ուղղակի Լհասայի վրայ քալել, եթէ նոր բանակցութիւններու՝ մանել չուզեն Թիպէթցիք։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Երէկ, կիրակի, Բլիմութի անգլիական նաւահանգիստը պիտի ժամէներ գերմանական նաւախումբ մը, ուր զրահաւորներէ և եօթը յածանաւերէ բաղկացեալ, հրամատարութեամբ ծովակալ Բէօթրի։ Վիլհէլմ կայսր այս նաւախումբը Անգլիա կը ղրկէ ի պատիւ Էտուարտ Թագաւորին Քիլ այցելութեան։

ՌՈՒՍԻ ԵՒ ՁԻՆԱՑԻՔ.—Ռուրօքիի բանակին հետ գտնուած Սբանեսարտի Թղթակիցը երկար նամակով մը կը նկարագրէ այն խանդավառ ընդունելութիւնը, զոր Ցէնկ-Հուանկ-Ձէնկի չինական իշխանութիւնք ըրին զօրավար Ռուրօքիի, որ Եալուի յաղթական անցքէն վերջ այդ քաղաքը կը մտնէր։ Ճաբոնցիք տեղացիներէն գրկաբաց ընդունուեցան, կ'ըսէ Թղթակիցը։ Երբ Ռուրօքի գետին միւս կողմը պիտի անցնէր, չինացի կառավարիչը պատուակալ պահակազօրքերով ողջունեց զայն, և Ճաբոնցի ու չինացի զինուորք գիրկընդխառն ողջագուրեցին զիրար։ Ի բնէ հանդարտարարոյ Ձինացին, կ'ըսէ Թղթակիցը, հակառակ է ամէն նախայարձակ գործողութիւններու, բայց Ռուսներուն քաշուելէն վերջ իրենց ցեղակից Ճաբոնցիին գալուստը ողջունեց խանդավառօրէն, որովհետեւ գոհ չէր բնաւ ռուսական նուաճումէն։ Կ'ըսուի թէ Ձինացիք շատ կարեւորութիւն չեն տար Մանչուրիական Գաւառին։ Ասիկա մէջը չէ այն տանրութիւնը մեծ Գաւառներուն որոնք բուն Ձինաստանի բնիկ երկիրն են. այս էր պատճառը որ Ձինացիք սպասուած ընդդիմութիւնը չըրին ժամանակին երբ Ռուսք այդ գաւառը մտան։ Մանչուրիա 336,000 քառակուսի մղոն տարածութիւն ունի. կ'արտադրէ ամէն տեսակ հացարոյս, առատ բանջարեղէն, ծխախոտ, ափիոն, լեղակ։ Մետաքսի մշակութիւնը ծաղկեալ է հարաւային կողմը. անասունները և լեռները կը մասակարարեն մորթ, մուշտակ և փայտ. արեւելեան բացատներուն մէջ ոչխար, արջառ և ձի կը դարմանուին անպատ քանակութեամբ. ոսկեհանք կը գտնուի հիւսիսային կողմը և արեւելեան սահմանին վրայ մինչեւ Վերին Սունկարի գաւառը հարաւ։ Բնակիչները աշխատասէր, չարքաշ են, օտարականներուն հետ լաւ վարուող քան բուն Ձինաստանի բնակիչները։ Դեղեցիկ ալ երկիր մըն է, ճոխ հովիտներով, մաքուր գետերով, և նոճիի ու կաղնիի անտառներով ծածկուած լեռներով։ Թղթակիցը կը յարէ.— «Մեր բանակեցանք հաստատեցինք մրգաստանի մը մէջ, ուր տանձենիի ծաղիկները մեր վրաններուն վրայ կ'իյնային ամենամաքուր ձիւնի բաթիլներու նման։ Ցուները աղտոտ են, և բնակիչներն ալ, սակայն դաշտերը խնամով մշակուած են, և բարեկեցութեան առատ ապացոյցներ կ'երեւէին ամէն կողմ։ Ցէնկ-Հուանկ-Ձէնկի 20,000 բնակիչ ունի, տուները մէկ յարկով են, և խանութները կղմինտրներով ծածկուած։ 2,000 տարուան հնութիւն ունի քաղաքը. ժամանակին Բօրէայի կը վերաբերէին այս կողմերը ինչպէս անուններն ալ կը ցուցնեն։ Բլուրներուն մէջ կը գտնուէին շատ մը քարէ յիշատակարաններ, գրականութեան և պատերազմի մէջ նշանաւոր եղող մարդոց այցելութիւնները յիշեցնող։ Ցէնկ-Հուանկ-Ձէնկի բնակիչները բլուրներուն մէջ կը մշակեն «վայրի» մետաքս, և այս վաճառքին վրայ Անթունկի նաւահանգստին հետ տարին 20—30 հազար անգլ. ոսկի արժողութեամբ գործ կը տեսնեն։»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԿԱՍ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՔԱՅԲԻՆԿԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

ՍԱԽԱՐՈՎԻ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

10 ԹՆԴԱՆՕԹ ԵՒ 50 ԳԵՐԻ ՃԱՊՈՆՑԻՆԵՐՈՒՆ ՁԵՌԸ

ԳԱՂՏՆՔՔ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԴՐՈՇՈՂՈՒԹԵԱՆՑ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՎԻՃԱԿԸ

ՁԱԽԱՒԵՐ ՔԱՄԻՄՈՒՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Ցուլիս. — Ճաքռնցիք քանի օրէ ի վեր առաջխաղաց շարժումի մը սկսած էին և մինչեւ Քայբինկ նահանջել տուած էին Սախարովը, քանիցս պարտութեան մատնելով զայն։ Այսօրուան թիւով հասած հեռագիրներ կը յայտնեն թէ, կատաղի ճակատամարտէ մը վերջ, Ճաքռնցիք երէկ գրաւեցին Քայբինկը։

ԹՈՒՐԻՕ.— Ռիւթէր կը ծանուցանէ թէ զօր. Օքու գրաւեց Քայբինկը բուն կռիւէ մը ետք։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թոքիոյէ կը հեռագրեն Տէյլի Քրոնիքիկ թէ Քայբինկի կռիւին մէջ Ճաքռնցիք 10 թնդանօթ գրաւեցին և 50է աւելի գերի բռնեցին։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Զօր. Սախարով, Ցուլիս 8 թուակիր հեռագրով մը մանրամասնութիւններ կուտայ կարգ մը ընդհարումներու վրայ, որոնք տեղի ունեցած են Ճաքռնցիներուն դէպի Քայբինկ առաջացման ատեն։ Կը հաստատէ թէ Թշնամի զօրաւոր ուժեր կը գտնուին Քանթաքէի հովիտը շրջանակող զառիթափերուն վրայ։ Այս զօրքերը կ'առաջնորդեն Վանցիա-Բուծայի և Թալինկի կիրճին ուղղութեամբ։

ԹՈՒՐԻՕ.—Ռիւթէր կ'ըսէ.—Այժմ որ մեծ կարեւորութիւն ունեցող գործողութիւններ կը դառնան պատերազմի դաշտին վրայ, կառավարութիւնը կը յաջողի զանոնք գաղտնի պահել։

ՁԻՖՈՒ.— Ձինական աղբիւրէ կը տեղեկացնեն թէ ամսոյս 4ին, Բորթ Արթուրի հիւսիս-արեւելեան կողմը կռիւ մը տեղի ունենալով Ռուսք ուղեցան 100 սպաներ և 50 վիրաւոր։

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐ. — Ամէն օր բերդաքաղաքին շրջակաները կռիւներ տեղի կ'ունենան։ Ճաքռնցիք արեւմտեան կողմէն 6 անգլ. մղոն հեռու են բերդերէն, իսկ հիւսիսային կողմէն 14 մղոն։ Թիւ 16 բերդէն վերջ թիւ 14 բերդն ալ առին Ճաքռնցիք։ Ռուսք կը պատրաստուին յարձակումի։ Թաքուշանի գագաթներուն վրայ Ճաքռնցիք պաշարման թնդանօթներ զետեղեցին։

ԼՈՆՏՈՆ. — Զօր. Ռուրօքաթքին սկսեր է դէպի հիւսիս շարժիլ։

ԲԱՐԻԶ.—Կը հաստատուի թէ Ճաքռնցիք գրաւեցին Թաքուշանի գագաթները և Բորթ Արթուրի հիւսիս արեւելեան կողմի մէկ բերդը։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ճաքռնցիք Մուքտէնէ 60 վերստ անդին կը գտնուին դէպի հիւսիս-արեւելք։ (Ուրիշ հեռագիր մը 30 վերստ կ'ըսէ)։ Ռուսք Մուքտէնի մէջ մեծ ուժեր համախմբած են կ'ըսէ Ֆուզանէն եկած հեռագիր մը։ Մուքտէնի շրջակայքը բոլոր ճամբաներն ալ գետերու երեւոյթ մը առած են անձրեւներէն։ Ձինական շարժումները մեծամեծ դժուարութեանց կը հանդիպին և առաջխաղացումը անկարելի պէս բան մըն է։

ԲԱՐԻԶ.—Թոքիոյէն կը ծանուցանեն թէ Ճաքռնցիք երբ լսեցին թէ ծովակալ Քամիմուրա ճախաւերութեամբ դարձեալ փախցուցած է Վլատիվոսթոքի ռուս նաւաքաժինը, քանդեցին և հրդեհեցին յիշեալ ծովակալին տունը։

—Ուայ-Հէյ-Ուէյի անգլիական նաւաքաժինը, (4 զրահաւոր և 4 յածանաւ) որ յանկարծ մեկնած էր առջի օր նոյն նաւահանգիստէն անծանօթ տեղ մը, կը կարծուի թէ Սունկ-Ձէնկի ծոցը մտած է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նիւ Եորքէ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ թշնամութիւնք առ այժմ պիտի դադրին և դարձեալ պիտի վերսկսին Նոյեմբերին։

ԲՈՐԹ ՍԱՑԻՏ.— Ռուս կամաւոր նաւատորմէն Սմոլենսք շոգենաւը 228 նաւագներով հոս հասաւ և ածուխ առաւ։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Զօր. Զիլինսքիի յուլիս 7 թիւով մէկ հեռագիրը կ'ըսէ.—Բորթ Արթուրէն եկած լուրերու նայելով, ամսոյս 2ին ճաքռնական 4 թորփիլանաւեր փորձեցին մանել նաւահանգիստ։ Ասոնցմէ երեքը ընկղմեցան մեր մարտկոցներուն կրակէն, երրորդին ծխնելոյզը խորտակուեցաւ և միւսը յաջողեցաւ փախչիլ ողջմէջ։ Պահակազօրաց բարոյական վիճակը լաւ է ընդհանուր կերպով։ Ամէն օր ընդհարումներ կը կատարուին։ Երկու շաբաթ առաջ ոսպիկանապետ Թաաց, իր գործակալներուն գլուխը անցած Թշնամիին 240 եղը ձեռք անցուց։ Ցուլիս 1ին Ճաքռնցի 50 հետազօտիչներ գերի բռնեցինք։ Մեր բերդերուն հրետանիները, ցամաքի կողմէն ոչ մէկ հարուած արձակած են դեռ։ Առատ ռազմամթերք ունինք։ Պորիֆով թորփիլանաւածը նաւահանգիստ դարձաւ խանդավառ «Հուրրա»ներու ողջոյներն մէջ։ Մեր սահմանապահներուն տեղեկութեանց նայելով, ամսոյս 4ին, Քունկուզները յարձակեցան մեր պահակազօրաց վրայ, Սիբինսայի կայարանին մօտ և կրակի բռնեցին մեր զինուորական կառախումբը։ Ցարձակումը ետ մղուեցաւ։ Ոչ մէկ կորուստ ունինք։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Սքրիպլով իր վերջին տեղեկագրով կ'ըսէ թէ կէնսան ղրկուած թորփիլանաւերու տորմըղիկը այրեց շոգենաւ մը, նաւագները դուրս հանել տալէն ետք։ Բանդեց նաեւ կարգ մը մավուններ։ Ցուլիս 4ին Վլատիվոսթոքէ հասաւ անգլիական Շալթենհամ շոգենաւը որ յածանաւի մը կողմէ բռնուած էր։ Շոգենաւին բեռն էր Սէուլ-Ֆուզան երկաթուղիին յատուկ նիւթեղէններ։

—Ծովակալ Ռուսիէսթվէնսքի Պալթիկի նաւաբաժինը Սառուցեալ Ծովէն Ծ. Արեւելք ղրկելու կողմն է։ Այս ճամբով 42-45 օրէն պիտի կրնայ հոն հասնիլ։ Կ'ըսուի թէ նաւաբաժինը յուլիս 26ին ճամբայ պիտի ելլէ։ Անոր պիտի ընկերանան 20 փոխադրանաւեր և վերջերս գնուած արագընթաց շատ մը նաւեր։

* * *

ՁԻՖՈՒ, 8 Ցուլիս.— Ձինական արժանահաւատ լուրերու նայելով, որոնք Լիաօեանկի արեւելեան եզերքէն կը հասնին, Ճաքռնական զօրաբաժին մը Թաքուշանի լերան հիւսիս-արեւելեան զառիվայրը հասաւ, որուն գագաթը իբր 3 մղոն հեռու է Բորթ Արթուրէ։ Ճաքռնական ուրիշ զօրաբաժին մը ռուսական նաւատորմին զինուորներուն բանակեցողին վրայ կը քալէ, որ պիտի չկրնայ դիմանալ եթէ Ճաքռնական զօրաբաժինը յաջողի գրաւել Թաքուշանի լեռը (Տե՛ս վերը)։

Ռուսական թիւ 16 բերդը, որ Բորթ Արթուրի պաշտպանութեան գլխաւոր գծին վրայ կը գտնուի, երէկ առնուեցաւ Ճաքռնցիներէն։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ. (Պատսօնական).— Ծովակալ Սքրիպլով կը հեռագրէ.— Ամսոյս 5ին մեր Թորփիլանաւերու տորմըղիկը Վլատիվոսթոքէ ղրկուեցաւ հետազօտութիւն մը ընելու կէնսանի առջեւ։ Մեր Թորփիլանաւերը նոյն նաւահանգիստը հասնելով, տեսան թէ ո և է Թշնամի մարտանաւ չ

կարուստ չունեցանք։ Մեր յածանաւերու նաւաբաժինը, դեր-ծովակալ Պէզօպրազովի հրամանին ներքեւ, իրիկուան ժամը 6½ին Քօրէայի նեղուցէն անցնելով, հոն հանդիպեցաւ ճաբոնական 7 մեծ մարտանաւերու և 2 թորփիլանաւերու։ Թշնամի նաւաբաժինը հալածեց մեր նաւաբաժինը և կրակ բերաւ անոր վրայ, բայց առանց արդիւնքի։ Մեր մարտանաւերը չպատասխանեցին թնդանօթաձգութեան։ Իրիկուան ժամը 8ին, թշնամի 11 թորփիլանաւ երեւցան մեր նաւաբաժնին առջեւ, և անոր վրայ յարձակեցան առանց արդիւնքի։ Դեր-ծովակալ Պէզօպրազով կ'ենթադրէ թէ ճաբոնական 2 թորփիլանաւ ընկճուեցան մեր ռումբերէն, Ցաղորդ առուն թշնամին այլեւս չէր տեսնուեր։ Մարդու կորուստ չունեցանք, և ոչ ալ մեր մարտանաւերը ո և է վնաս կրեցին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԵՂՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ՕՍՄԱՆԵՐԷՆԻ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կեդրոնական վարժարանը սկսաւ տալ իր անդրանիկ հունձքերը։ Այս տարի 7 շրջանաւարտ ունի, որոնք բոլորելով հինգերորդ դասարանին ընթացքը, վկայական կ'առնեն Գիտութեան և Դպրութեան պսակաւորի։ Ակնկալ առաջ թէեւ այս երկու ճիւղերը անջատ էին, և աշակերտը ուզած ճիւղին կը հետեւէր, սակայն, ուսանողներուն անբաւականութիւնը ստիպած է վարժարանին Վարչութիւնը որ միացնէ այս երկու ճիւղերը, գոնէ առայժմ, ինչպէս եղած է վարժարանին հաստատութեան սկիզբի տարիներուն մէջ։

Անոնք որ ներկայ գտնուեցան շրջանաւարտի հրապարակային հարցաքննութեանց, իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին, բաց ի մէկ քանի դիտողութիւններէ և կարգ մը թերիներէ, որոնք ժամանակի ընթացքին մէջ պիտի սրբագրուին անշուշտ, քանի որ ակնկալ առջի քննադատութիւնները իրենց ազդեցութիւնը ի գործ դրած էին զանազան կարգադրութեանց մասին։

Ամէն պարագայի մէջ, կեդրոնականը մեր երկրորդական միակ կրթարանն է, որ ամենէն աւելի դիւրամատչելի և յարմար է միջնակարգ դասակարգին համար, թէ՛ թոչակի և թէ՛ մօտաւորութեան տեսակէտով։

Մինակ թէ, ինչպէս ասկէց առաջ ալ նշուած էինք քանիցս, Տնօրէնի մը խնդիրը կենսական է։ Կարող, ձեռնհաս և լուրջ վարիչ մը, չա՛տ աւելի ուժ պիտի տայ վարժարանին առաջադիմութեան և կազմակերպութեան, զայն պիտի ղեկավարէ ճարտարապէս և ուսումնական վիճակին մէջ բարեփոխութիւններ պիտի մտցնէ։ Ասիկա առաջին պէտքն է զոր գոհացնել աշխատելու է Խնամակալութիւնը առաջիկայ նոր տարուան համար իսկ, քանի որ վարժարանը երես կը ցուցնէ օր օրի աւելի քարեկարգուելու։ Ոմանք կը հաւատան թէ Խնամակալութիւնը Ս. Պատրիարք Հօր հետ համախորհուրդ այս տարի տնօրէն մը պիտի ընտրէ վերջապէս։ Զենք գիտեր մենք թէ ո՞րչափ ճշմարիտ է սա, միայն սա կը շեշտենք որ այդ մտադրութեան գործադրութիւնը լաւագոյն քայլ մը պիտի ըլլայ կեդրոնական Վարժարանին համար։

Կեդր. Վարժարանը սկիզբէն ի վեր մեծ բաժին մը յատկացուցած է Պետական լեզուին։ Ինչպէս ասկէց առաջուան յօդուածներով ալ գրած էինք, Օսմաններէնը Հայերէնին չափ զօրաւոր է դպրոցին մէջ և ասիկա գեղեցիկ յանձնարարական մըն է ո և է վարժարանի համար։ Իր ծրագիրը, Օսմաններէնի մասին հաւասար է իսլամ երկրորդական վարժարաններու ծրագիրին և երբ ան կը յանձնուի Ստեփան էֆ. Կուրտիկեանի պէս ուսուցիչի մը, որ իր խոր հմտութեան կը միացնէ նաեւ սովորեցընելու աղնիւ դրութիւն մը, ա՛լ արդիւնքին վրայ ո և է անհատ չի կրնար կասկածիլ։

Երբ ուրիշ երկրորդական վարժարաններու ուսանողները չեն կրնար նոյն իսկ երկու տող պարզ իմուխապէր մը կարդալ, շաբաթ օր, գեղեցիկ առիթը վայելեցինք տեսնելու կեդրոնականի ընթացաւարտները, որոնք ապրեցէնի և պարսկերէնի կնճռոտ նախադասութիւններ կը վերլուծէին, հայերէն խօսք մը վերլուծելու պէս։

Հրապարակային հարցաքննութեանց վերջնաբերն էր շաբաթ օր, թուրքերէնի, արաբերէնի, պարսկերէնի և Օսմ. մատենագրական պատմութեան քննութիւնը, և այս առթիւ վարժարանին ամփիթատրոնին սրահին մէջ հաւաքուեր էր ընտրեալ բազմութիւն մը։ Ղալաթիոյ քարոզիչը Բաբգէն վրդ. և աւագերէց Տ. Մեսրոպ Հայր, Ուսումն. Խորհուրդին կողմէ Պետրոս էֆ. Կարապետեան, թուրքերէնի մասնագէտներէն Իգնատիոս էֆ. Սարայտարեան և Դէորգ էֆ. Սիմքէշեան, Բերայի վարժարանց տեսուչ Գր. Մարգարեան, Մայր-վարժարանի տեսուչ Հ. Խօճասարեան, Սմբատ Դաւթեան, Խնամակալութենէն՝ Մաքսուտ Հարենց և Յովհ. Մուրատեան էֆ.ները, կեդրոնականի ուսուցիչներէն մէկ քանին և խմբագիրներ։

Հարցաքննութիւնները կը վարէր Կուրտիկեան էֆ., խղճամիտ ուսուցիչի մը բոլոր խստութիւնովը, որով աւելի ի յայտ կուգար իր աշխատութեանց արդիւնքը և աշակերտներուն կարողութիւնը։

Բոլոր քննիչներն ալ իրենց շնորհաւորութիւնները ուղղեցին յայտնելով որ շատ լաւ էր ուսման վիճակը և գրեթէ հաւասար՝ իսլամական նոյնատիպ վարժարաններու մակարդակին։

Մասնաւորաբար գոհունակութեան արժանացան պարոնայք Հրանտ Քրըքճեան, Գրիգոր Խանճեան և Լեւոն Դարիպեան, որոնք թէ՛ լեզուական մասին և թէ մատենագրական պատմութեան մէջ առանց վարանման պատասխանեցին հարցումներուն։

Պօղոս էֆ. Քէրէստէճեան ալ, որ թուրքերէնէ ֆրանսերէն և փոխադարձ թարգմանութեան դասը կ'ուսանդէ վարժարանին մէջ, կարճ թարգմանութիւններ կատարել տուաւ։

Վերջին հարցաքննութիւնը, Իրաւաբանութիւն, պիտի կատարուի այս Դ. օր, որով կը փակուին նաեւ հրապարակային քննութիւնները։

Խնամակալութիւնը մտադիր է դպրոցական հանդէս մը սարքել յուլիսի մէջ, ուր Ս. Պատրիարք Հայրը պիտի կատարէ Պակաւորի վկայականաց բաշխումը։

Այս տարուան 7 շրջանաւարտներն են.—

Պարոնայք
Արիկ Հանէչրեան,
Լեւոն Ղարիպեան,
Երուանդ Նազարեան,
Միքայէլ Խաչիկեան,
Հրանտ Քրըքճեան,
Գրիգոր Խանճեան,
Միհրան Զէրտէեան։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ երէկ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին երթալով նախագահեց եկեղեց. արարողութիւններուն և քարոզեց։

ՊԱՂԱԹԻ Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ Դպրաց Դասու հաստատութեան 166րդ տարեդարձին առթիւ, երէկ առաւ յատուկ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ նոյն եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր վերաբերմամբ։ Պատարագիչն էր Դեր. Տ. Եղնիկ Արքեպիսկ. Ապահունի։ Ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը կանուխէն լեցուած էր եկեղեցին, որ այս առթիւ չքեղապէս լուսազարդուած էր։ Երգեցողութիւնք կը կատարուէին Դպրաց Դասու համախմբմամբ ներկայութեամբ, և այն ընտրելագոյն ներդաշնակութեամբ, զոր կրցած է պահել ցարդ նոյն Դասը, միշտ նախանձախնդիր ըլլալով պահպանել ինչ որ հինէն ուսանդուած է։ Քարոզը, որուն ընթերցումը էր Աւետարանին «Դուք ասք ուտել նցա» խօսքը, գեղեցիկ կերպով պատկերացուց հոգիին և մարմնին բաժինը, և վերջացուց, Դպրաց Դասու հիմնադրաց համար հոգւոյ հանդիստ և ներկայ դպրաց համար ալ յարատեւութեան ոգի մաղթելով։ Պատարագիչ Սրբազանը այս առթիւ դպրութեան ատենին տուաւ նաեւ եօթը դպիրներու։ Ցաւարտ եկեղեցական արարողութեանց, Ս. Պատարագիչը առաջնորդուեցաւ Դպրաց Դասու սենեակը, ուր արժանավայել պատուասիրութիւններ եղան։ Այս ճոխ սեղան մը տրուեցաւ ներկայից, որ շատ զուարթ անցաւ։ Դպրաց Դասուն ատենադպիր Լեւոն էֆ. Շէրիտճեան գրաւոր բանախօսութեամբ մը տեղեկութիւններ տուաւ դպրաց վիճակին վրայ։ Յետոյ խօսք առաւ Խրէնեան վարժարանին տեսուչ Դէորգ էֆ. Սիմքէշեան, և խօսելով ֆիրացու բառին օխալ գործածութեան վրայ, մաղթեց որ դարեր տեւէ այս եկեղեցական սիրով տոգորուած դասը։ Խօսեցաւ նոյնպէս Դասուն ատենապետ Արշակ էֆ. Տողրամաճեան, և քաջալերեց դպրութեան ատենին ընդունողները։ Պատարագիչ Սրբազանը գեղեցիկ յորդորականով մը պատասխանեց այս ամէնուն և սրտագին մաղթանքներ ըրաւ Դպրաց Դասու յարատեւ պահպանութեան համար Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ հովանիին տակ։

ԷՏԻՐՆԷԻ ԵՒ ՍԵԼԱՆԻԿԻ նահանգներուն դատական քննիչ Վեհ. Յարութիւն էֆ. Մոսիկեան, շաբաթ օր, իր նախորդ պաշտօնավարէն (Խարբերդ-Տիարպէքիր) Պոլիս ժամանեց Սեւ Մալի ճամբով։ Ն. Վսեմութիւն քանի մը օրէն պիտի մեկնի իր նոր պաշտօնատեղին։

ԹԷՐԻՐՏԱՂԻ Գաւառ. Ժողովոյ ատենապետ Տօքթ. Տէրունեան էֆէնտի, շաբաթ օր Պատրիարքարան երթալով ներկայացաւ Ս. Պատրիարք Հօր և խնդրեց որ Թէքիրտաղի առաջն. փոխանորդը շուտով ղրկուի։

ՎԱՆԱՑ Տնտես. Խորհուրդին հրաժարեալ մէկ անդամին տեղ, անդամ ընտրուեցաւ Խսրով էֆ. Մարութեան։

ՊԱՇԳԱԼԷԻ Առաջն. Փոխանորդ Տ. Ներսէս քհ. Վան երթալով տեղեկութիւններ տուած է Առաջն. Տեղապահին՝ վանքին մէջ ըրած չինութիւններուն մասին։ Նորոգուած մասերն են երեք սենեակներ տասնի չափ սերմամուտ ունեցող ընդարձակ արտ մը ցանկապատեր է և խոստացած է տեղւոյն եկեղեցիին փլած պատին նորոգութիւնը ընել մինչեւ մէկ տարի։

ԲԱԲԵՐԴԻ Նորընտիր առաջն. տեղապահ Տ. Դէորգ վրդ. Իբրանոսեան, խնդրած է Պատրիարքարանէն որ իր պաշտօնին վերաբերեալ բոլոր պաշտօնական գրութիւնները Թօքատ ղրկեն։

Տ. ԱՂԱՆ Ծ. ՎՐԴ. որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, երէկ ներկայ գտնուեցաւ Մայր եկեղեցիի արարողութեան և քարոզեց։ Ն. Գերապատուութիւն Պատրիարքական հրամանաւ մէկ քանի օրէն Գաղատիոյ վանքը պիտի մեկնի։

ՍԱՄԱԹԻՈՑ Աղքատախնամին հիմնադիր բարերար ողբացեալ Միքայէլ էֆ. Յակոբեանի մահուան քառասունքին առթիւ 10 օսմ. ոսկի նուիրեց այրի Տիկին Տիրուհի Մ. Յակոբեան։ Նոյնպէս 10 օսմ. ոսկի նուիրեցին Տէր և Տիկին Սիմոն Գայսէրլեան։ Այս առթիւ Աղքատախնամը, ի դիմաց երեք թաղերու աղքատաց, իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ նուիրատուներուն։

Տես Խաչիկ Խաչատուրեանի պարի ծանուցումը Զորրորդ էջը։

Այրի Տիկին Ազնիւ Զէրչիեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Սիմոն էֆ. Նահապետեան, Հրանտ Նահապետեան, Տիգրան եւ Սեմենքէրլի էֆ.ք Զէրչիեան, ինչպէս նաեւ Սաղբրեան, Սպէչարեան եւ Մինասեան ընտանիքները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ վաղամեռիկ ՕՐ. ԱՆՆԻԿ ԶԷՐՉԻԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին այս տխուր առթիւ։ Մասնաւոր շնորհակալութիւններ նաեւ Պօյաճեան Արիստակէս էֆ.ի և Թապագեան Միհրան էֆ.ի որ յուղիչ դամբանականով մը արցունքներ խլեց հանդիսականներէն։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

9 Յուլիս 1904

Ֆրանս. 3% Français)	98 05
Բէյի (Tab. Turcs)	388 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	88 97
Երկաթուղի (Lots Turcs)	123 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	567 —
Թրանսվալ (Transvaal)	101 —

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Տուլունը Ուսումիյէ իսարէի մէրքէզիէսի ուսմուրը թարգիրիյէ չիւպէսի միւտիրի սասաէթլու Նաղար էֆէնտիյէ թէրգիյէն բիւթպէի Ուլա սընֆը սանիսի թէվսիհ պույրուլմուշ ուրը։

ՆԸՇԱՆ

Հէրէքէ ֆապրիգայը Հիւմայունը մամուլաթընըն Սէլանիկ վէ Մրսըրտա թէչիր վէ ֆիրուխթընա մէմուր Հաճի Ալի վէ Շալճեան Մկրտիչ էֆէնտիլէրէ տէօրսիւնճիւ բիւթպէտէն Օսմանի նըշանը զիշանը իհսան պույրուլմուշ ուրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ.— Գրած էինք թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ Ֆրանց Եղբէք կայսրը Ս. Ստեփաննոս պատուանշանին մեծ խաչը նուիրած էր Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշայի, Լէտբոլտ պատուանշանին մեծ խաչը՝ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի և Երկաթեայ Թագ պատուանշանին մեծ խաչը՝ Կայս. Պատրոն ապարոզապետ Իպրահիմ պէյի։ Այս պատուանշանները Վիեննայէն Պոլիս հասած ըլլալով, առջի օր, աւստրիական դեսպան Պ. տը Բալիէ և Ս. Թարգման Մ. Օթթօ, Նշան Թաշ, Եպարքոսական ապարանքը գացին և Բարձր. Ֆէրիտ փաշայի յանձնեցին պատուանշանը։ Յետոյ գացին Այասֆաշա, Արտաքին գործոց նախարարին և Ն. Վսեմութեան եւս յանձնեցին պատուանշանը։ Իպրահիմ պէյի նուիրուած պատուանշանն ալ յանձնուեցաւ։

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԴԵՂԵՐԸ.—Իբր սոսկալի թոյներ, fwfosիլաթ տը սուտի և սիանիւr տը բօթասիօմի մուտքն ու գործածութիւնը արգիլուած էին Թուրքիա։ Կայս. Իրատէ մը հրամայած ըլլալով որ լուսանկարչատուններէն և դեղավաճառանոցներէն եւս հաւաքուին այդ դեղերը, Ա. Թաղապետութեան բժիշկներէն Էտէմ և դեղարաններու քննիչ Թահիր պէյերը քննութեան սկսեցին։

ԹՆԴԱՆՕԹԻ ՓՈՐՁ.— Գերմանիոյ կայսրը վեհ. Սուլթանին նուէր ըրած էր Քրուբի 7½ սանթիմէթրնոց արագահարուած թնդանօթ մը, որուն նմոյշին վրայ, Արքունի թնդանօթարանը 6 թնդանօթներ շինած էր։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ ատոնք փորձուին Զատիկի մը կողմէ։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Պաղատտի երկաթուղիին Օսմ. ընկերութիւնը հրատարակեց իր առաջին տեղեկագիրը (13 ապրիլ-31 դեկտ.1903) որմէ հետեւեալները կը քաղենք։— 1.—Ընկերութեան դրամագլուխն է անուանական 15 միլիոն ֆր. 30,000 արժեթուղթի բաժնուած, մէկ հատ 500 ֆր.նոց, որուն 250 ֆր.ը արդէն վճարուած է։ Արժեթուղթերուն % 10 ը ընած է Կայս. Կառավարութիւնը, % 10 Անատոլուի երկաթուղիի ընկ.ը և % 80ը զանազան ազգի սեղանաւորական խմբակներ։ 2.— Դոնեա-Երէյլի-Պուլկուրլու առաջին գիծին (200 քիլոմէթր) շինութիւնը յանձնուած է Ֆրանքֆորթի մէկ ընկերութեան, միահամուռ գինով մը (կէօքիւրիւ)։ Շինութիւնք կանոնաւորաբար առաջ կը տարուին։ 3.— Տէօյչէ-Պանքի կողմէ կնքուած պայմանագիրի մը համաձայն, Ընկերութիւնը անուանական 30 միլիոն ֆր.ի բաժին մը ծախած է 54 միլիոն ֆր.ի իր մէկ փոխառութենէն, Կայս. Կառավարութեան որոշած քիլոմէթրական երաշխաւորութիւնը փոխարէն ցոյց տալով։ 4.—Ընկերութիւնը որոշեց անցեալ շրջանին համար % 5, այսինքն 9 ֆր. շահաբաժին տալ առաջին կարգին։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Ալբակոր և Ակռիսար թորփիլանաւածները Միտիլի բերող Իսալացի ճարտարագէտները սպաները և նաւազները, 32 հոգի, շաբաթ օր Պոլիս հասան։ Նաւապետը առաջնորդուեցան Դասրմ փաշայի ծովային զօրանոցը, ուր իրենց ի պատիւ ճաշ մը տրուեցաւ։ Իսկ սպաները հիւրընկալուեցան Բերայի պանդոկներուն մէջ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Քոնսթան Բարիզ հասնելով Արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներուն հետ տեսակցութիւններ ունեցաւ։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՊԱՐՏՔԻՆ վերջնական պարտաթուղթերուն B. C. և D. սերիներուն հետ փոխանակման մասին պատրաստուած վերջնական Հրահանգը ընդունուեցաւ օտար սէնտիքներու կողմէ։

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ.—Կայս. Իրաւէ մը հրամայեց որ բարեփոխեալ օրէնքին տրամադրած նոր դրոշմաթուղթերը մինչեւ որ տպագրուին և հրապարակ հանուին, անոնց տեղ գործածուին արդի դրոշմաթուղթերը։

ՈՍԿԵՂՋԻՐԻՐ ՇՈՒԵՆԱԻԵՐՈՒՆ հաւիւները քնող Ցանձնաժողովը իր տեղեկագիրը մատոյց ծովային նախարար Ճէլալ փաշայի։ Ցանձնաժողովը յաջողած է գտնել նոր հասոյթներ որով երեք նոր շոգենաւեր պիտի յանձնարարուին նոյն դիծին համար։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷԻ անցեալ 1319 տարուան հասոյթը ցարդ եղածներէն ամենէն բարձր է։ Նոյն շրջանին համար իւրաքանչիւր բաժինի 60 ղր. ոսկեղրամ շահաբաժին պիտի բաժնուի ինչ որ չէր եղած 10 տարիէ ի վեր։ Ցոյս կայ որ այս ընթացքով, բաժիններու փոխարժէքը 200 ոսկին պիտի անցնի քիչ ժամանակէն։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիին ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ, առաջիկայ եւրոպական յուլիս 15էն սկսեալ, Ա. կարգի ուղեւորներուն բաժանորդագրութեան տոմսակներուն գինն ալ պիտի զեղչէ, ինչպէս ըրած է միւս ուղեւորներուն համար։

ԴԱՄԱՍԿՈՍ-ՀԱՄԱ երկաթուղիին ընդհ. Ժողովը որոշեց 4 ֆր. շահաբաժին տալ իւրաքանչիւր բաժնեթուղթի։

ԲԱՄԲԱԿԻ ԵՒ ԲՈՒՐԴԻ գիները կը բարձրանան։ Պատճառը այն է որ մեծ արտածիչները՝ Արժանթին և Մոնթէվիտէօ, մեծապէս զեղչած են իրենց արտածումը։ Անատոլուի Բրբլա բուրդը որ 1902 յուլիսին 3¾-4 ղր. կ'արժէր օխան, անցեալ տարի ելաւ 5½ի և այսօր կ'արժէ 6 ղր.։ Բուռմէլիի բուրդը 1902ին 5-5¼ ղր. էր. այսօր 6½-7 կ'արժէ։ Իսկ Քասապ-Պազի բուրդին օխան կ'արժէ 6¾-7½ ղրշ.։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

5000 ԲԻԼՕՄԷԹՐ ՈՏՔՈՎ.—Իզմիրէն հոս հասած է Վէրսայլցի Պ. Ա. Պոչար, 21 տարեկան երիտասարդ մը որ մինչեւ Օսթանտ պիտի երթայ ոտքով 5000 քիլոմէթր, Պոլիս-Վիեննա-Բարիզի ճամբով։ Ցիչեալը Ցունիս 1ին ճամբայ ելած է Իզմիրէն, երկաթուղիի ճամբով գացած է Աֆ. Քարահիսար, ուրկէ Էսկիշէհիրի ճամբով Իզմիտ և Հայասար Փաշա հասած է, Յուլիս 4ին, երկուշաբթի օրը։ Այսօր կը մեկնի դէպի Օսթանտ։ Հոն հասնելուն պէս կ'ստանայ 1000 ֆրանքի նուէր մը «Սէզօն տ'Օսթանտ»էն, որ խոստացած էր տալ անոր այդ գումարը, ամէնէն ուշ մինչեւ 1904 Հոկտ. 30։ Ով որ իրեն երկաթուղիի և կամ կառքի մէջ գտնուած ըլլալը ապացուցանէ 1000 ֆր. պիտի տուժէ Պ. Պոչար։ Ինքը համակրելի երիտասարդ մըն է, կարմիր այտերով, ջղուտ կազմուածքով, որ իրեն ապրեստը կը շահի իր պտտած քաղաքներուն fառp-բօսբաները ծախելով։

Պ. Պոչար խմբագրատունս ալ այցելեց։

ՓԱԼԽՍՏԱԿԱՆ.—Պոլսոյ եղեռնադատաստանը ձերբակալման հրամանագիր մը հրատարակեց Շէքիպ անուն անձին դէմ, որ Բարիզ փախած ըլլալու ոճիրով ամբաստանուած է։

ՀՐԴԵՀ.— Իզմիրի Սէն-Բաթէրին թաղին մէջ երեք տուներ այրեցան անցած Դ. օր։ Շէնքերը ապահովագրուած էին։

—Ներկայ տարւոյ առաջին վեցամսեային, Իզմիրի մէջ ապահովագր. ընկերութեանց վնասն է 16,842 անգլ. ոսկի։ Այս գումարը 1903ի նոյն շրջանին 9204 էր, իսկ 1902ին 17,405 ոսկի։

ԱՆԶԱՍՊԱՆ.—Շբ. տուտ. Պոլիս ժամանող Զաքոնա շոգենաւին Ա. կարգի ուղեւորներէն Դատգիւղցի Քօսթանթի Ադամանտիի ինքզինք ծովը նետեր է Այվալըքի բացերը։ Նաւապետը խուզարկութիւն կատարելով, յիշեալին սենեակէն գտեր է պայուսակ մը և բալթօ մը որուն գրպանէն թուղթ մը ելաւ, յուսարէն լեցուով հետեւեալ արձանագրութեամբ.— «Ես անձնասպան եղայ։ Կարասիներս ընտանիքիս յանձնեցէք, որ կը բնակի Դատգիւղ, Եէնի-Եօլ, Օտուն փողոց թիւ 46 տունը»։

ԱՐԿԱԾ.—Երէկ առտու ժամը 5½ին Պալաթու թաղին մէջ, Բարմաք-Դարու, սափրիչ Սարգիս աղայի խանութին տախտակամածը փլչելով, 7 հոգի փոսը ինկան։ Մէկ քանին սկրաբներ ունեցան։ Իսկ սափրիչին կարգ մը առարկաները կոտրեցան։

ՀԱԻԿԻԹԻ ԶԱՓ ԿԱՐԳՈՒՏ.—Զօրուն մէն կը տեղեկացնեն թէ Իսկէլիպ գաւառակին քանի մը գիւղերուն մէջ անցեալները անձրեւաթառն և հաւկիթի խոշորութեամբ կարկուտ տեղալով հունձքերը մեծ մասամբ փճացուցեր է։ Ընդհ. վնասը 60,000 ղրշ. կը հաշուուի։

ՊԱԼԱԹԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Օգոստն Ալիքսանեան, Պօղոս Փափազեան, Մատամ Ապրօ, Ամբակում Յովհաննէսեան, Յակոբ Սարգիսեան, Հեթում Սեթեան, Լեւոն փափազեան, Սիմոն Զիլինկիրեան, Արմենակ Զիլինկիրեան, Սիմոն Ալթունեան, Միհրան Ֆէչճեան, Սահաթիկ Կիւմիւշճի, Դէթէոն Իքաէրճեան, Գառնիկ Գալեւեմճեան, Մխսաք Յակոբեան, Կարապետ Գրամամճեան, Թումիկ Կեսարեան, Մկրտիչ Շահպազեան, Յարութիւն Աբքա Մարկոսեան Սիմոն Գազանճեան, Եղբարք Գնանճեան, Մարտիկ Պէշլէրեան, Աբրահամ Աբէլեան, Սիմոն Ալեանաք, Մհ. Յարութիւն Մովսէսեան, Յոն Թովմասեան, Խաչիկ Դանապան, Նիկողոս Ճիղմէճեան, Նիգոթ գոհարավաճառ, Մաքսուտ Սէֆէրեան, Հայկ Ալչրճեան, Մաքսուտ և Օնիկ, Մկրտիչ Յակոբեան, Վահան Փանոսեան, Օհան Կոկանեան Գրիգոր Փափազեանի հոգւոյն, Յակոբ Զալմանեան, Մհտ. Սարգիս Աշճեան, Յովհաննէս Թաֆթաքրունեան, Յակոբ Ժամկոչեան, Սարուքէ Պոյաճեան, Տիկին Թագուհի Զօրանեան, Սահակ Գրլճեան, Բենիամին Խանլրեան, Արալան Նիկողոսեան, Մարտիկ Միսքճեան էֆ.ները 10ական ղրշ.։

(Շարունակելի)

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Յուլիս.— Թիէն-Զինէն կը հեռագրեն թէ Մանչուրիոյ մէջ ռուսական ուժերը հետեւեալ կերպով կը բաժնուին.—25,000 հոգի Խարպինի մէջ, 2,500՝ Մուքտէն, 28,000՝ Լիաօեանկ, 35,000 Հայչէնկ, 40,000՝ Թաշիչաս։ Գումար, 130,500 հոգի։

ԲԱՐԻԶ.—Բեթերսպուրկէն կը հաստատեն թէ Ճաբոնցիք կը շարունակեն իրենց դէպ ի հիւսիս շարժումը, իրենց նպատակ ունենալով շրջապատել և մեկուսացնել զօրավար Քուրոբաթքինը։

—Վլատիվոսթոքի ռուս նաւաբաժինը դարձեալ եկաւ կենսաներ առնելու, ճաբոնական նաւատորմին հետ կռուի բռնուելու համար։

—Պալթիկի նաւաբաժինը Օգս.ի կիսուն ճամբայ պիտի ելլէ։ Իրեն պիտի ընկերանան 20 փոխադրանաւ, նոր գտնուած չատ մը նաւեր և կամաւոր նաւատորմէն քանի մը շոգենաւ։

Կարդալ Դ. Երես «Ինիոն»
Ապահովագրական Ընկերութեան ազդ.

ԴԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Թարգմանեց
ԺԻՐԱՑԻ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԻԲ.

ՀԵՏՔԸ

—Հապա սա՞, աւելցուց Պէրտօն, ցոյց տալով տապալած խոշոր սնտուկ մը, որուն վրայ քայլերու հետքեր կը գտնուէին։

—Ահաւասիկ ամէն բան կը բացատրուի հիմա, ըսաւ։ Տեսնելով որ մինչեւ հոս կը հալածուին, ամէն բան ալ առեր են մեր ձեռքէն խոյս տալու համար և այս սնտուկը գործածեր էն պատուհանին դուրսի եզերքը ելնելու համար, ինչպէս նաեւ այս սանդուխը գործածեր են վարի յարկն իջնելու համար ուր սենեակ մը մտած պիտի ըլլան։

Իր կարծիքը տալէ առաջ, Մուլէն դուրս ծռեցաւ լոյս ի ձեռին։

—Է՛հ, ո՛չ, ըսաւ կարճ քննութենէ մը ետքը, լուծում մը չգտանք։ Գործն հեռզհետէ կը կնճռոտի։

—Սակայն սա փտած փայտին վրայի նոր նշանները, սա սանդուղը։

—Ոտքի այս նշաններուն այլազանութիւնը, ոտքերու միաձեւ դիրքը, ամէնքն ալ դէպ ի փողոց դարձած, ցոյց կուտան որ բոլոր գողերը այս պատուհանէն փախած ըլլալու են։ Բայց փոխանակ այս իրողութիւնն հաստատելու, սանդուղը կը հերքէ զայն։

—Ինչպէս, ըսաւ Միլօրտ ապշած։

—Միակ ակնարկ մը պիտի հասկցնէ ձեզ։

Լոյսը տուաւ Միլօրտի որ ինք ալ ծռեցաւ պատուհանէն։

Բարակ, ճկուն, առ առաւելն 10-12 բթաչափ լայն սանդուղը խորտակուած կեցած էր վարի յարկէն աւելի քան վեց ոտք վեր, հարթ պատի մը վրայ։ Եւ տակը ո՛չ պատչգամ, ո՛չ վարագոյր, ոչ ո՛ և է կարկառուն մաս, որուն կարենար կապուիլ այն որ համարձակէր փորձել այս վտանգաւոր ստուերը, որուն առջեւ պիտի նահանջէր ամէնէն յանդուգն մարմնամարզիկը։ Ուրեմն այս ճամբով փախուստի մը անկարելիութիւնը նիւթապէս ապացուցուած էր։ Եւ սակայն ոչ նուազ յայտնի էր թէ չարագործները ապաստանած էին ձեղնայարկը, թէ՛ ոստիկաններուն մոտենալուն վրայ ամէնքն ալ փախած էին, թէ տանիքին վրայ ո՛ և է հետք չկար իրենց անցքէն և թէ պատուհանէն փախած ըլլալու էին։ Բայց ինչպէս փախած էին և ինչ եղած էին։

Ահաւասիկ ասկա կը հարցնէին Միլորտ և Մուլէն, երկուքը իրարու երես նայելով որսի չուներու երեւոյթով, որոնց քթին տակէն թռած է որսը։

—Օ՛ն, նորէն այր բէն գիմի պիտի սկսինք, ըսաւ վերջապէս Միլօրտ, բայց պէտք է խոստովանիլ որ գործն աւելի կը դժուարանայ։

—Առ այժմ երթանք պառկինք, ըսաւ Մուլէն։

Հինգ վայրկեան ետքը, բոլոր ոստիկանները դուրս ելած էին ձեղնայարկէն։ Ուրիշ հինգ վայրկեաններ ալ անցան։ Յետոյ տապալած խոշոր սընտուկը տակաւ վեր ելաւ ինքնիրեն, կարծես դիւթաբար։ Յետոյ անկէ նախ ձեռքեր դուրս ելան, ապա գլուխ մը և վերջապէս նուրբ մարմին մը որ չտկուեցաւ յուշիկ, ամէն կողմ չրջահայեաց ակնարկ մը նետելէ ետքը։

(Շարունակելի)

ՄԱՆԿԱՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ 106

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

Վ. ՔՈ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ԳՈՒԵՊՈՒՐ
Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՃԷՃԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՊՔՍԿԿՔ

Լուիզ ալ ոտքի ելաւ և կամաց կամաց Լուիի մօտենալով,

—Այո՛, պիտի հեռանա՛ս, կրկնեց բիրտ ու կծու շեշտով մը, պէտք է որ քու անունդ և գոյութիւնդ մոռցուի այլ եւս։ Ակէ զատ, ուրիշ առաջարկ մըն ալ ունիմ, որուն գործադրութիւնը անհրաժեշտ է։ Երեք օրէն, կ'իմանա՞ս, Լուի՛, երեք օրէն Ֆրանսայէն ալ պիտի ելլես և հեռաւոր երկիր մը պիտի երթաս։ Հոն անկեղծ զղջումով և աղօթքով կրնաս դեռ ինքզինքդ ուղղել և Աստուածային ներման արժանանալ։ Ահա ա՛յս է քու տարաբախտ մարդ վերջին կամքը, որ դարձեալ քու բարերութիւնդ ունի իրեն նպատակելէ։

Լուի, որ խորին յուզումով մտիկ ըրած էր իր մօր այս ծանրակշիռ խօսքերը, յանկարծ վեր ցցեց իր խրոխտ գլուխը, և Լուիզի սպառնալից նայուածքն ալ արհամարհելով,

—Չէ՛, պոռաց խռպոտ շեշտով մը, չէ՛, չեմ երթար այս տեղէն... չեմ հեռանար այս տեղէն...։

Ու աչքերը ուղղեց փոքրիկ զինադարանին վրայ, որուն մէջ քանի մը ատրճանակներ իրենց արծաթի վառօդվը կը փողփողէին։ Թշուառականը պահ մը խորհեցաւ այդ մահացու զէնքերէն մէկովը ծակ ծակ ընել իր մօրը մարմինը, բայց այս զարհուրելի փորձութիւնը հաղթուելի վայրկեան մը տեւեց, ու խորհրդածութեան լոյսը նորէն պայծառացուց իր մտքին խաւարած անդունդը։

Այն ատեն իր աղերսական նայուածքը մօրը երեսին յառեց, ու սկսաւ յուսահատութեան և զղջումի նորօրինակ զաւեշտի մը, լացով ու ողբով լեցուն փոթորիկ մը պայթեցնելով սենեակին լուռ հանդարտութեան մէջ։

Ապագային սեւ անստուգութիւնները իրենց բոլոր սարսռալի երանգներով կը սաստերագծուէին հիմակ իր շլմորած աչքերուն առջեւ, նման դժոխային ուրուականի մը, զոր մարդ կը կարծէ նշմարել գիշերուան խաւարին մէջ, ու կը հաակնար թէ մօրը տիրական կամքը ամէն բան ընելու կարող էր, եթէ ուզէր։ Լուի զաւեշտը այնքան առաջ տարաւ որ մօրը գիրկը նետուեցաւ մէկէն ի մէկ, թեւերուն մէջ պարուրեց անոր ալեհեր գլուխը և արցունքոտ համբոյրներով ցողեց անոր այտերը, բայց այս ամէնքը մազի չափ չի կրցին փոխել Լուիզի որոշումը, որ նոյն ամուր ձայնով,

—Ամէն բան լմնցած է ա՛լ, ըսաւ, պիտի հեռանաս այս տունէն և չատ հեռուները պիտի երթաս։ Այսուհետեւ ասա՛նկ կը պահանջէ քու շահդ և այս տան խաղաղութիւնը։

Լուի դանդաչուն քայլերով ետ ետ գնաց, և բազմոցին վրայ ինկաւ բոլորովին կորնչուցած իր խորհելու ոյժը, և մշատորոի կուրծքէն շնչհատ հեւք մը ելլելով շարունակ։

—Ես քու ներկայդ և ապագայդ խորհած եմ, յարեց Լուիզ թախծագին հեծեծանք մը արձակելով, իմ աշխատութեանս ամբողջ արդիւնքը պահած եմ, հազարումէկ զրկանքներով ապրելով և քառասուն հազար ֆրանքի մօտ գումար մը խնայած եմ, զոր ամբողջութեամբ քեզ կը նուիրեմ։ Եթէ ուզես պատուաւոր աշխատութեամբ ապրիլ, աշխարհի ո՛ր անկիւնն ալ գտնուիս, կրնաս ցամաք հաց մը ճարել։ Պարոն Լիւսքոլ նախանձելի կրթութիւն մը տուած է քեզ։ Եթէ ուզուիս, և այդ մեղկ կեանքին կաշկանդումները նետես վրայէդ, կրնաս դեռ ըլլալ աշխարհի ամէնէն պարկեշտ ու ամէնէն երջանիկ էակը։ Իրրեւ ծնողք և հեղինակ քու գոյութեանդ, այս թանկագին խրատները տալու չեմ վարանիր վերջին անգամ, յուսալով որ օր մը կը յիշես զիս, և գերեզմանիս վրայ կաթիլ մը արցունք թափելով կ'օրհնես յիշատակը անո՛ր, որ իր բոլոր կեանքը զոհեց քեզ և հարիւր կորստաբեր ճամբէ մը փրկելու համար մի՛ան։ Երկու օրէն հասցէդ կ'իմացնես ինծի և ես ալ քառասուն հազար ֆրանքը քեզ կը յանձնեմ։ Կ'աւելցնեմ նաեւ թէ երեք օր յետոյ Ֆրանսայի մէջ չպիտի ըլլաս այլ ևս, և պիտի ջանաս ամէն կապ խզել այս երկրին հետ։ Ահա՛ կը մեկնիմ։ Ես իմ պարտքս կատարեցի։ Հիմա ամէն բան քու խոհականութեանդ և դատողութեանդ կը թողում։

Ու թշուառ կինը արտասուագին աչքերով դուրս ելաւ սենեակէն, առանց վերջին ակնարկ մըն ալ ուղղելու իր զաւակին, որ ահռելի ցնցումներու մէջ կը պալարէր հիմա օձի պէս։

12.

Լուիզ առատրնէ ի վեր փչրանք մը իսկ չէր դրած իր բերանը։ Ուստի շուտով քանի մը պատառ բան կերաւ, և կրկին դուրս ելլելով ապարանքէն, չիտակ Փոռպոնի դարբնոցարանը գնաց։

Գործաւորները ցրուած էին արդէն, բայց գրասենեակին մէջ կը մնային դեռ արկղակալը և ուրիշ երկու պաշտօնեաներ, որոնք օրուան հաշիւներուն կարգադրութեամբ կը զբաղէին։

Լուիզ քաղաքավարութեամբ Պուաեէի տան հասցէն հարցուց, ինչ որ տրուեցաւ իրեն ամենայն փափկութեամբ։ Բայց Լուիզ Պուաեէն իր բնակարանն ալ չի գտաւ, և մայրը յայտնեց թէ Թիպօ տուն հրաւիրած էր զինքը նոյն իրիկուն, ճաշը մէկտեղ ընելու համար։ Լուիզ Թիպոյի տան հասցէն առաւ և կառքով հոն ուղղուեցաւ։

Երկու գործաւորները, Թիպոյի կինն ու զաւակները սեղան նստած կը ճաշէին։

Թիպօ, Բիէռը սպասնելու փորձ ըրած օրէն ի վեր, բոլորովին փոխած էր իր կենցաղը։ Ամէն իրիկուն, աշխատանոցէն ելլելէ ետքը, իր զաւակներուն քով կը վազէր իսկոյն և իր ընտանեկան կեանքին մէջ կը փնտռէր ամէն վայելք և հաճոյք։ Տունը հետզհետէ աւելի կոկած, կնոջը և զաւակներուն համար նոր հագուստներ գնած և ամէն տեսակ զոհողութեանց յանձնառու եղած էր, իր բոյնը չէն պահելու համար միայն։

Լուիզի մուտքը խանդաւառ ցոյցերով ընդունուեցաւ երկու գործաւորներէն, որոնք իսկոյն դիմաւորեցին զինքը, և սեղան հրաւիրեցին։ Լուիզ շնորհալի խոնարհութիւնով մը բարեւեց բոլոր ներկաները և յետոյ աթոռի մը վրայ նստելով,

—Անհանգիստ մի՛ ըլլաք, բարեկամներս, ըսաւ ժպտուն դէմքով մը, ես կերակուրս շատոնց կերած եմ։

Ու Թիպոյի կնոջ դառնալով,

—Ի՞նչ սիրուն զաւակներ ունիք, տիկի՛ն, ըսաւ խանդաղատական ակնարկ մը ուղղելով անոնց, Աստուծոյ աչը վրանին ըլլայ։

Թիպոյի կինը խոնարհեցաւ և շնորհակալութիւն յայտնեց։

(Շարունակելի)

ԻԼԱՆ

Մանի Զատ Հաճի Հիւսէյին վէ Ս. Թաղը Օղլունուն միյամբ Վիլարիսս Մաքրօրօլ զիմմէթինատ իքինճի մահքէմէի Թիհարէթ իլամլրա մահքիմ պի մաթլուպը օլան ագէնին թէէմին իսթիֆատ իչուն մէտեուռը մէրգումըն էօհտէի թէսարրուֆքնտա օլուպ Լազարաքի էֆէնտիէ վէֆատն մէֆրուղ պուլունան Պէյ Օղլունտա Թաթավլատտա Զրգուպ Պաշ մահէսնատ թաթավլա ճատտսինատ պէշ վէ եէտի նումէրօլարլա մուրագգամ վէ ալէթամմին եիւղ տօգսան զըրա աթիգ արսա իւզէրինէ մէպնի պէշէր օտա վէ պիրէր սուգա վէ մալթա տէօշէմէլի պիրէր հալու վէ պիրէր մաթպախ վէ պիրէր ածը սու գուեուլարընը վէ արգա ճիէեթլէրինատ այրուճա գըրգ պէշէր զըրա աթիգ մըգտարը պաղչէլերի միւղեմէմէ վէ մահիեէ պիրէր պուլուգլիրա իճարէ միւթէհամմիլ ախշապ իքի պապ խանէնին ֆիրուխթը Թահթը գարարա ալընմըշ օլմաղլա պէրմուճիպը գարար էմմաքը մէգթիւր Թարիխը իլանատ իթիպարէն ան պէշ կիւն սօնրա մէվզգը միւզաեէտէնէ վազ խիլէճէեինատէն իչթիրասընա Թաիպպ օլանլարընը վէ տահա զիեատ մալիւմաթ ալմագ խթէէնլէրին Մանքէմէի Թիճարէթի իճրա տարիէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի իլան օլունուր։

Ֆի 23 հաղիրան սէնէ 320

ԱՎԷԼԱՆ ՍՈՒՅՈՒ դաթիէն ճիլտէ

լէքէ պրագմագարզըն պէյազլանմըշ սաչ վէ պըրըզլարա Թէրավէթ վէ ըէնկը Թապիի վէրիր. սալը քէօքիւնատն գուվվէթլէնիրլէրէք, տէօքիւմէսինէ ասլա մէյտան պրագմազ. էմսալի կէօրիւմէմիշ պիր տէրճէմատ սալը չօղալարը. սաչ վէ պըլըզըն մաթլուպ վէճնէլ նիշ վէ նիւմասընա ֆէվգելատէ խրտմէթ իտէր։ Իսթիրան իտիլիֆքէն սօնրա իլք տէֆա օլարագ Աթինա չէհրինատ Թէէսիս իտիլէն պէնէյմիրլէր Թիճարէթ վէ սանամ սէրկիսինատ էմսալի միւսթահզարաթ միյանընտա էն բարլագ մէրթէպէի իրարգա մուվաֆֆագ օլմուշտը։ Սէրկիսէ Ավէլլանա կիւմիշ միտալիա միւքեաֆաթը վէրիլմէկի հալատ միւսթահզարաթը սարբէնին ճիւմլէսի բէտտ իտիլմիշ տիր. միւքեաֆաթը մէմլէքէթիմիզատ էհթիրան օլընան «Ավէլան» գազանտը։

Ավէլան տիկէր սաչ վէ պըլըգ պօյալարը կիպի օլմայուպ պիր գուլթու տէրունինատ սուրէթը իսթիմալի Թարիֆիի պէրապէր օլտուղը հալատ Թէք պիր չիչէէն իպարէթ տիր։ Միւշթէրիի քէրամ սիյան եաքստ քէսթանատ ըէնկինատէն հանկըսընը իսթէտիքլէրինի պէյան էյլէմէլի տիրլէր։

Մահալը ֆիրուխթը.— Պէյ օղլունտա Պօն Մարչէատ վէ Իդիտօրտա, Ղալաթատա Մ. Մատալա, Ֆընտըգլըտա Վասիլաքի էֆ.Նին, Պէյիքթաշտա Բեազիմ պէյին վէ Տիրէքլէր Արասընտա Սօկրաթ էֆ.Նին էճզախանէլէրի, Պաղչէ Դաբուսընտա Գասապեան էֆ.Նին, Սուլթան Համամընտա Մէզիքի օղուլլարը վէ Եէնի Ճամիտէ Բեազիմ պէյին էճզա տէրօլարը։

Ուսում Աճէնթէսի.— Պէյօղլունտա Ճատտէի քէպիրտէ 146 Նօ. Մ. Թօսոր Սթավրաքիին Բէրուքեար սալօնընտա։ Ֆիթթը մագթու օլարագ չիչէսի 25 դրուշ։

ՆՈՐ ԲԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԳԱՏԵՐԱԳԱՐԴ

1000ի աւելի էջէ բաղկացած

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Նախնեաց բառեր. — Նորաբանութիւններ. — Գաւառական բառեր.— Հանրագիտական հատուածներ, Երկրագործութեան, գիտութեանց, դիցաբանութեան, առողջաբանութեան, օրենսգիտութեան, ճարտարութեան, գործնական կենաց վրայ։

Հայերէն լեզուի բաւական ճոխ և դիւրատար բառգրքի մը պէտքը ընդհանուր եղած էր ցարդ։ Ահա այդ պէտքը լրացնելու կոչուած է սոյն գործն, օգտուելով հայ և օտար բազմաթիւ բառգրքերէ։ Խնամքով հետազօտուած են բառերու ճշգրիտ նշանակութիւնները, անոնց որոշ և ամփոփ սահմաններն, նոյնպէս հականիշներն ու համանիշներն, հին ու նոր պէս պէս առումներն։ Զանց չէ առնուած նաև դնել բառերու ծագումն, կենդանեաց, բուսոց ո՛ր դասակարգութեան վերաբերիլն, է հարկին անոնց թուրքերէնն ու ֆրանսերէնն ևս։

Բացի բուն բառագրքէն՝ գործոցս ամբողջ ընթացքին մէջ հանրագիտական հատուածներ կարեւոր տեղեկութիւն կուտան երկրագործութեան, գիտութեանց, դիցաբանութեան, առողջաբանութեան, օրենսգիտութեան, ճարտարութեան, գործնական կենաց վրայ։

Հրատարակուած են Ա. և Բ. Թերթերը և միւսներն ալ չարթէ չարաթ կանոնաւորապէս լոյս պիտի տեսնեն։

Թուղթ աղնիւ և տպագրութիւն ընտիր և խնամեալ, զարդարուած յատկապէս փորագրուած սիրուն և ճաշակաւոր պատկերներով։

Բացուած է բաժանորդագրութիւն հանրային քաջալերութեան արժանի սոյն դիւրագնացպէս օգտակար գործին համար, 20 դահեկան Պոլսոյ, 25 գաւառաց և 6 ֆրանք օտար երկիրներու համար։ Հեղինակին հասցէն՝

Կ. Պոլիս, Հաճօբուլս խան, թիւ 24

8—2

ԳԵՂԱՐԱՆ ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 261 Մանմուս Փաւա Պաշի, աղբիւրին կից 261

Սոյն բազմամեայ դեղարանը, այս անգամ նոր կազմակերպութիւն մը ստացած ըլլալով, Խաչիկ Ֆէսճեանի կողմանէ, քիչ ատենուան մէջ պատիւ ունեցաւ գնահատուիլ յարգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով այս անգամ պէտքը կը զգայ իրեն ուղղութիւնը և նպատակը ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.— Գոհ ձգել իր յաճախորդները՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշգաստ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապանեխման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանին սկզբունք եղած են։

Բանակցած է Եւրոպական տան մը հետ՝ ամէն շաբթու պատուաստի թարմ քիւպեր (աբը գալէմի) բերել տալու։

* * *

Ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն յիշենք մասնաւորաբար հանրածանօթ Բ-ԻՐՆԵ ԱԼԼԱՀՎԵՐԴԻ ԷՖ.՝ որ ամէն Գ. Եշ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանին մասնաւոր դարմանասրահը։

Ատամնաբոյժ Վռամշապուհ էֆ. Թաշճեան եւս ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5 սոյն Դեղարանը կը գտնուի և ակռայի հիւանդութիւնները կը դարմանէ, պատրաստելով նաև արհեստական նուրբ ակռաներ։

ԴԵՂԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ

ԱՆՈՆՔ ՈՐ

Կ'ՈՒԶԷՆ ԼԱՒ ՊԱՐՈՂ ՄԸ ԸԼԼԱԼ

ԴԻՄԵՆ՝ Խ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

Կը դասախօսէ միւզիքով
Խիստ դիւրաւոյց մէթոտով
Կարճ ժամանակի միջոցով
Դիւրամատչելի պայմաններով
Կ'այցելէ նաեւ անոնց տունները
Որոնք կ'ուզեն յատուկ պարի դասերը։

Կը գտնուի Դշ. օր 5-6 և Շբ. 10-11 Մեծ Շուկայի Գալաթասարայի դուռը Ֆէյսմի Սեպուհ աղայի խանութը։ Բերա, Դշ. օր երեկոյեան 11-12 (Ը. Թ.), Կալաթա Սէրայ, Խրիմեանի խան (Սիթէ տը Բերա) սափրիչ միւսիւ Ադիլ Տրաբոնոսքիի սալօնը։

Ուսուցչին բացակայութեան՝ ցերկայացողներէ կը խնդրուի իրենց հասցէն ցերփակեալ ցերկայացնել։

12—5

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

Ա. ՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պին Պիր Զէօքեան դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Խաճատիւռ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 4—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պին-Պիր-Զէշմէին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. ԹԻՒՐԱՊ

Ամրան եղանակին առթիւ ըստ առաջնոյն հիւանդ կ'ընդունի,

Երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը ժամը 4էն 9 (Ը. Թ.), Բերա, Մեծ Բարմագ-Գարու, Մխք փողոց թիւ 6.

Իսկ միւս օրերն ալ Մեծ Կղզի, իր բնակարանը դիմող բոլոր հիւանդները։

24—19

ՏՕՔԹՈՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՄԱՄՆԱԳԷՏ

ԳԱՂԴԻԱԿԱՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԻԶԱՑԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Մխք փողոց թիւ 4 ԱՄԷՆ ՕՐ։

Տեր եւ Տիկին
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՍԱՆԱԿՕՐ

"SANAKOR"

Brévété S. G. D. G.

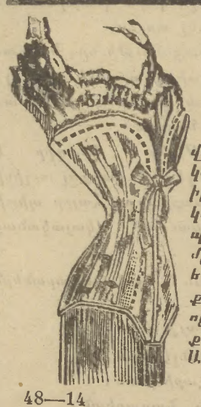

«Sanakor» որուհն իր հանճարեղ և պարզ շինութեամբ վայելուչ և ճկուն կ'ընէ մէջքը, առանց թոքերը կամ ուրիշ կենսական գործարաններ ճնշելու։ Այս նոր որուհն կը լայնցնէ իրանը, կ'երկարէ մէջքը, կը ծածկէ որովայնը և կնոջ կուտայ ուղիղ դիրք մը, առանց պէտք ըլլալու որ կապերը պնդուին։ «Sanakor» ծայրայեղ վայելչութեան կը միացնէ անբաղդատելի հանգստութիւնը, ա՛նքան կատարեալ կերպով որ խանդաւառութեամբ ընդունուած է որքան ազնուական տիկիններէ, այնքան փափկակազմ անձերէ որոնք նախապէս կը գործածէին առողջապահական ըսուած քորսէները։ «Sanakor» մենաշնորհ եղած է Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Մ. Նահանգաց, Գերմանիոյ և Պելժիոյ մէջ։

Կեդրոնատեղի

Հոչակաւոր ԲԱՌԷ վաճառատունը

Բերա թիւ 262

48—14

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

VICTORIA DE BERLIN

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԳՈՒՄԱՐ ՄԻՆՋԵՒ 1903
1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՊԱՀՆՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՋԵՒ 1903
510,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՍԵՊՏ. 1853Ի ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ցամաքային Եւրոպայի ամէնէն հզօր ընկերութիւնն է

Ունի պայմաններ զորս Թուրքիոյ մէջ գործող ընկերութեանց և ոչ մին կրնայ կատարել։ Զոր օրինակ, 30 տարեկան անձ մը 25 տարուան տեւողութեամբ խառն (Mixte) ապահովագրութեան մը համար առաջին երեք տարիները պարտի վճարել 424 ֆր., երրորդ տարիէն 10 % էն սկսելով մինչ 66 % կը զեղջուի վերջին տարին, որով ընդհ. վճարածը կ'ըլլայ 6255 ֆր. և առաջին օրէն արդէն իրեն տրուած 10000 ֆր.ի Ապահովագրական պայմանագրով կ'ստանայ ճիշդ 10000 ֆր.ը, որով զուտ շահ ստացած կ'ըլլայ 3745 ֆրանք։ Բոլորովին անջատ ժողովրդական ճիւղ մըն ալ ունի չարաթական վճարումներով և առանց բժշկական քննութեան։

Անմրցելի ԹԱՐԻՖԱՆԵՐ զաւակաց Ապագայի Ապահովագրութեանց

ԱՐԿԱԾՔ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՒՇԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, աշխարհս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար՝ չարաթական փոքր վճարումով մը, այսինքն ՄԷԿ ՖՐԱՆՔՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Տեսուչ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԵՐ Է՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ. ի Պոլիս.= ՔՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ. ԳԵՐՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ ԼԻԱԶՕՐՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ

ՄԻՀՐԱՆ ՍՈՒՆԵՄ-ԳԱԼՖԱՆԵԱՆ
Պոլիս Դաբբրեիրօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։

ՍԹԱՄՊՕԼ
33, 35, 37
ՖԻՆՃԱՆՃԵԼԱՐ ՓՈՂՈՑ

ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ԿԱՀԱԻՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ.- ԼԻՆՕԼԷՕՄ (ՄԱՆԹԱՐԼԸ՝ ՄՈՒՇԱՄՊԱ).- ՔՈՒԷԹՕՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՌՕ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

52=22

ԲԵՐԱ
ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ
ԱՆԱՏՕԼԻ ԲԱՍԱԺ Ն՝

ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ